

Väljaandja:  
Akti liik:  
Teksti liik:  
Jõustumise kp:  
Avaldamismärge:

Riigikogu  
seadus  
algtekst  
01.01.2008  
RT I 2007, 16, 77

# Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus

Vastu võetud 25.01.2007

Välja kuulutatud  
Vabariigi Presidendi 13. veebruari 2007. a otsusega nr 102

## 1. peatükk ÜLDSÄTTED

### § 1. Seaduse eesmärk

Käesoleva seaduse eesmärk on tagada Eesti Vabariigi julgeolek ja välissuhtlemine, kaitstes riigisaladust ja salastatud välisteavet avalikuks tuleku ja juurdepääsuõigusega isikule teatavaks saamise eest.

### § 2. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab riigisaladuseks oleva teabe, riigisaladuse ja salastatud välisteabe salastatuse kustumise ning salastamisaluse ja -tähtaja muutmise, samuti riigisaladuse, salastatud välisteabe ja salastatud teabekandjate kaitse korra alused ning vastutuse käesoleva seaduse rikkumise eest.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

### § 3. Mõisted

Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 1) riigisaladus – Eesti Vabariigi julgeoleku või välissuhtlemise tagamise huvides avalikuks tuleku eest kaitset vajav üksnes käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud tunnustele vastav teave, välja arvatud salastatud välisteave;
- 2) salastatud välisteave – välisriigi, Euroopa Liidu, NATO või mõne muu rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni (edaspidi koos nimetatud *salastatud välisteabe avaldaja*) poolt salastatud ja Eestile avaldatud teave ning Eesti Vabariigi poolt välislepingu täitmiseks loodud teave, mis tuleb salastada välislepingu kohaselt;
- 3) salastatud teabekandja – mis tahes objekt, millele on jäädvustatud riigisaladus või salastatud välisteave;
- 4) teabevaldaja – asutus, põhiseaduslik institutsioon või juriidiline või füüsiline isik, kelle valduses on riigisaladus või salastatud välisteave;
- 5) juurdepääsuvajadus – töö- või teenistusülesandest, samuti õppe- või uurimistööst, riigihankest või rahvusvahelisest hankest tulenev riigisaladuse või salastatud välisteabe töötlemise vajadus, samuti õigus tutvuda riigisaladuse või salastatud välisteabega muul käesolevas seaduses sätestatud alusel;
- 6) teadmisyajadus – juurdepääsuvajadus teatavale riigisaladusele või salastatud välisteabele;
- 7) juurdepääsuõigus – isiku õigus töödelda riigisaladust või salastatud välisteavet ametikohajärgselt või asutuse juhi otsuse, juurdepääsuloa või -sertifikaadi, tunnistajakaitse kaitseabinõude kohaldamise või uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu määruse alusel;
- 8) töötlemine – teabe või teabekandja koostamine, märgistamine, kogumine, hoidmine, säilitamine, vedamine, reprodutseerimine, edastamine, hävitamine, nendest väljavõtete tegemine, nendega tutvumine või muu teabe või teabekandjaga tehtav toiming, sõltumata toimingu teostamise viisist või kasutatavatest vahenditest;
- 9) töötlussüsteem – infosüsteem, sealhulgas tehnilised vahendid, mida kasutatakse teabe elektrooniliseks töötlemiseks;
- 10) elektrooniline teabeturve – riigisaladuse või salastatud välisteabe käideldavuse, salajasuse ja terviklikkuse tagamine töötlussüsteemis;
- 11) töötlussüsteemi akrediteerimine – töötlussüsteemi elektroonilise teabeturbe nõuetele vastavuse hindamine;
- 12) teenistusväline füüsiline isik – füüsiline isik, kes ei ole avalik teenistuja;
- 13) riigi julgeoleku volitatud esindaja – Kaitseministeeriumi põhimääruses määratud Kaitseministeeriumi struktuuriüksus, mille ülesandeks on salastatud välisteabe kaitse korraldamine ja kontroll;
- 14) turvaala – konfidentsiaalse, salajase või täiesti salajase taseme riigisaladuse või salastatud välisteabe ja seda sisaldava salastatud teabekandja töötlemiseks kasutatav ala.

#### **§ 4. Kantsleri volitamine**

Minister võib ministeeriumi kantsleri volitada tegema kõiki toiminguid ja otsuseid, mida minister saab käesoleva seaduse kohaselt teha asutuse juhina, samuti käesoleva seaduse § 13 lõike 3 punktis 3 ning § 27 lõikes 5 nimetatud otsuseid.

#### **2. peatükk RIIGISALADUS**

##### **1. jagu Riigisaladuse tasemed ja liigid**

#### **§ 5. Riigisaladuse tasemed**

Teabe kaitsevajaduse suurenemise järjekorras kaitstakse riigisaladust järgmistel tasemetel, alates madalamast tasemest:

- 1) piiratud tase;
- 2) konfidentsiaalne tase;
- 3) salajane tase;
- 4) täiesti salajane tase.

#### **§ 6. Välissuhete riigisaladus**

Välissuhete riigisaladus on:

- 1) välissuhtlemisasutuse loodud rahvusvahelisi suhteid käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 2) Välisministeeriumi juures tegutseva strateegilise kauba komisjoni kogutud ja koostatud teave strateegilise kauba sisseveo, väljaveo, transiidi, sõjalise kaubaga seotud teenuse väljaveo ja strateegilise kauba lõppkasutuse kohta, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;
- 3) välissuhtlemisasutuse loodud teave, mille avalikuks tulek kahjustaks oluliselt Eesti Vabariigi välissuhtlemist, välja arvatud käesoleva paragrahvi punktis 1 nimetatud teave. See teave salastatakse piiratud tasemel kuni 50 aastaks.

#### **§ 7. Riigikaitse riigisaladus**

Riigikaitse riigisaladus on:

- 1) sõjalise riigikaitse ettevalmistamist, juhtimist ja tegevust käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 2) mobilisatsiooni ettevalmistamist ja läbiviimist käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;
- 3) mobilisatsioonivaru käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut või mille avaldamine on kohustuslik välislepingu alusel. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 15 aastaks;
- 4) kaitseväge ja Kaitseliidu sõjaväerelvi ja lahingumooni käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut või mille avaldamine on kohustuslik välislepingu alusel. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;
- 5) kaitseväge radariteave ja seiresüsteemidelt kogutud teave. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 10 aastaks;
- 6) riigikaitsele kuuluvate leiutiste ja uuringuid ning nende tulemusi käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 15 aastaks;
- 7) Kaitsejõudude Peastaabi luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksuse kogutud ja sünteesitud teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 8) Kaitsejõudude Peastaabi luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksuse koosseisu, ülesandeid ja eelarve jaotust käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 25 aastaks;
- 9) andmed Kaitsejõudude Peastaabi luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksuse poolt salajasele koostööle kaasatud isikute või variisikute kohta. See teave salastatakse täiesti salajasel tasemel 75 aastaks. Salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid mitte varem kui 50 aastat teabe salastamisest arvates;
- 10) Kaitsejõudude Peastaabi luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksuse poolt varjatult teabe kogumist kajastav teave, kaasa arvatud kogumiseks kasutatavaid meetodeid, vahendeid ja jälgitavaid objekte käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 11) kaitseväge luure- ja vastuluurealast rahvusvahelist koostööd käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 12) kaitseväge ja Kaitseliidu militaargeograafia valdkonda käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks.

## § 8. Korrakaitse riigisaladus

Korrakaitse riigisaladus on:

- 1) jälitusametuste poolt jälitustegevuse käigus kogutud teave ning teabe kogumisel kasutatud meetodeid, taktikat ja vahendeid käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks. Sellise teabe salastatus kustub selles ulatuses, mis on kantud kriminaaltoimikusse või mida tutvustatakse isikule, kelle suhtes jälitustoiming tehti, või isikule, kelle perekonna- või eraelu puutumatust jälitustoiminguga riivati;
- 2) andmed jälitusametuste poolt jälitustegevuses salajasele koostööle kaasatud isiku ja variisiku kohta. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel 75 aastaks. Salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid mitte varem kui 50 aastat teabe salastamisest arvates;
- 3) andmed jälitusametuste politseiagendi kohta. See teave salastatakse piiratud tasemel 75 aastaks. Sellise teabe salastatus kustub selles ulatuses, mis on kantud kriminaaltoimikusse. Kriminaaltoimikusse kandmata teabe salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid mitte varem kui 50 aastat teabe salastamisest arvates;
- 4) Keskkriminaalpolitsei tunnistajakaitse struktuuriüksuse struktuuri, koosseisu ja ülesandeid kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 5) Keskkriminaalpolitsei tunnistajakaitse struktuuriüksuse kasutuses olevat vara ja eelarve jaotust kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;
- 6) tunnistajakaitse kaitseabinõude kohaldamise meetodeid ja taktikat käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 7) konkreetse isiku suhtes tunnistajakaitse kaitseabinõude kohaldamist kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta kaitstava isiku julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 75 aastaks. Salastatus kustub, kui tunnistajakaitse all olnud isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid mitte varem kui 50 aastat teabe salastamisest arvates;
- 8) riiklikus kriisireguleerimisplaanis erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra ajal tegutsemist käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks. Salastatus kustub teabe avalikul kasutamisel erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal;
- 9) turvaseaduse tähenduses kõrgendatud ohuga valveobjekte ja nende turvalisuse tagamise erinõudeid kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni 20 aastaks;
- 10) Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi kriisireguleerimisplaanis hädaolukorra ajal tegutsemist käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni 20 aastaks. Salastatus kustub teabe avalikul kasutamisel hädaolukorras.

## § 9. Julgeolekuasutuse riigisaladus

Julgeolekuasutuse riigisaladus on:

- 1) julgeolekuasutuse rahvusvahelist koostööd kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 2) julgeolekuasutuse kasutatavat vara ja julgeolekuasutuse eelarve jaotust kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks, välja arvatud julgeolekuasutuse poolt kasutatavaid hooneid ja rajatisi käsitlev teave, mis salastatakse kuni hoone või rajatise valduse lõppemiseni;
- 3) hädaolukorra lahendamisel julgeolekuasutuse tegevust kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni 20 aastaks. Salastatus kustub teabe avalikul kasutamisel hädaolukorras;
- 4) julgeolekuasutuse ülesannete täitmisel varjatult kogutud teave ning selle kogumist kajastav teave, välja arvatud käesoleva seaduse § 8 punktis 1 nimetatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks. Sellise teabe salastatus kustub selles ulatuses, mis on kantud kriminaaltoimikusse või mida tutvustatakse isikule, kelle suhtes toiming tehti, või isikule, kelle perekonna- või eraelu puutumatust toiminguga riivati;
- 5) julgeolekuasutuse ülesannete täitmisel analüüsitud ja sünteesitud teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 6) julgeolekuasutuse struktuuriüksusi, koosseisu ja nende ülesandeid kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 7) andmed julgeolekuasutuse poolt salajasele koostööle kaasatud isiku ja variisiku kohta, välja arvatud käesoleva seaduse § 8 punktis 2 nimetatud teave. See teave salastatakse täiesti salajasel tasemel 75 aastaks. Salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid mitte varem kui 50 aastat teabe salastamisest arvates;

8) andmed isiku kohta, kes Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduse § 5 lõike 2 punktis 1 sätestatud korras on Kaitsepolitseiametile esitanud isikliku ülestunnistuse julgeoleku- või luureorgani teenistuses olemise või sellega koostöö tegemise kohta, välja arvatud juhul, kui julgeoleku- või luureorgani teenistuses olnud või sellega koostööd teinud isik on eelnimetatud teenistuse või koostööga seondult pannud toime õigusrikkumise, mis on Eesti Vabariigis kehtiva õiguse kohaselt karistatav esimese astme kuriteona, või on toime pannud kuriteo inimsuse vastu või sõjakuriteo ning õigusrikkumise või kuriteo toimepanemine selle isiku poolt on kohtulikult tõendatud jõustunud kohtulahendiga või kui julgeoleku- või luureorgani teenistuses oli või tegi sellega koostööd Vabariigi President või Riigikogu, Vabariigi Valitsuse või Riigikohtu liige. See teave salastatakse salajasel tasemel 50 aastaks. Salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid mitte varem kui 50 aastat teave salastamisest arvates;

9) julgeolekuasutuste tegevuse koordineerimist, nende koostööd kaitseväge ja Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni tööd käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;

10) teave julgeolekuasutuse poolt teeseldud isikute ja organite ning kasutatavate variandmete kohta, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks.

## **§ 10. Infrastruktuuri ja teabe kaitse riigisaladus**

Infrastruktuuri ja teabe kaitse riigisaladus on:

- 1) Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikantselei, julgeolekuasutuse, Kaitseministeeriumi, kaitseväge, Kaitseliidu, Kaitseressursside Ameti ja Välisministeeriumi, sealhulgas välisesinduste valve-, häire-, side- ja infosüsteeme käsitlev teave, välja arvatud käesoleva paragrahvi punktis 2 nimetatud teave ja teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;
- 2) riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlussüsteemi käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 3) kaitseväge luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksuse kasutuses olevaid hooneid ja rajatise käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni hoone või rajatise valduse lõppemiseni;
- 4) kaitseväge ja Kaitseliidu relva- ja lahingumoonaladusi käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni relva- või laskemoonalao valduse lõppemiseni;
- 5) teabevaldaja salastatud teabekandjate evakueerimist käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 20 aastaks;
- 6) teabevaldaja turvaala valve- ja häiresüsteeme käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks.

## **§ 11. Riigisaladuseks oleva teabe alaliigi ning selle salastamistaseme ja -tähtaja kehtestamine**

(1) Käesoleva seaduse §-s 6, § 7 punktides 1–8 ja 10–12, § 8punktides 1, 2 ja 4–10, § 9 punktides 1–6 ja 9–10 ning §-s 10 nimetatud riigisaladuseks oleva teabe alaliigid, teabe alaliigi salastamistaseme ja -tähtaja kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Teabe alaliigi salastatuse kestuse võib siduda ka kindla sündmuse saabumisega, arvestades käesolevas seaduses sätestatud kõrgeimat salastamistähtaega.

(2) Käesoleva seaduse § 7 punktis 6 nimetatud teabe salastamistaseme ja -tähtaja kehtestab kaitseminister iga leiutise ja uuringu puhul eraldi.

(3) Käesoleva seaduse §-s 6, § 7 punktides 1–4, 6, 7 ja 10–12, § 8punktides 1 ja 4–10, § 9 punktides 1–6, 9 ja 10 ning §-s 10 nimetatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut, tunnistatakse asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks, kui sellele teabele juurdepääsu piiramine on ette nähtud eraõigusliku isiku, välisriigi või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmitud lepingus või kui selle teabe avalikuks tulek kahjustaks riigi välissuhtlemist või teabevaldaja seadusest tulenevate ülesannete täitmist.

## **2. jagu**

### **Riigisaladuse salastatuse kustumine, salastamisaluse ja -tähtaja muutmine**

## **§ 12. Riigisaladuse salastatuse kustumine**

Riigisaladuse salastatus kustub salastamistähtaja möödumisel, kindlaksmääratud sündmuse saabumisel või salastatuse ennetähtaegsel kustutamisel.

## **§ 13. Riigisaladuse salastatuse ennetähtaegne kustutamine**

(1) Kui riigisaladus ei vaja enam Eesti Vabariigi julgeoleku tagamise huvides kaitset avalikuks tuleku eest, kustutatakse riigisaladuse salastatus enne salastamistähtaja möödumist käesoleva seadusega sätestatud korras.

(2) Käesoleva seaduse § 7 punktis 9, § 8 punktides 2, 3 ja 7 ning § 9punktides 7 ja 8 nimetatud füüsilist isikut puudutava teabe salastatuse ennetähtaegne kustutamine vastava isiku eluajal on lubatud ainult isiku kirjalikul nõusolekul tema poolt määratud ulatuses, välja arvatud juhul, kui isik on süüdi mõistetud selles, et ta on tahtlikult toime pannud riigivastase kuriteo või kuriteo inimsuse vastu.

(3) Riigisaladuse salastatuse ennetähtaegse kustutamise otsustab:

- 1) Vabariigi President – Vabariigi Presidendi Kantslei loodud riigisaladuse puhul;
- 2) Riigikogu juhatus – Riigikogu Kantslei ning Riigikogu komisjonide loodud riigisaladuse puhul;
- 3) minister – ministeeriumi valitsemisalas loodud riigisaladuse puhul, välja arvatud riigisaladus, mis on kantud Vabariigi Valitsusele või valitsuskomisjonile otsustamiseks esitatud teabekandjale;
- 4) Riigikohtu esimees – kohtute loodud riigisaladuse puhul;
- 5) õiguskantsler – Õiguskantsleri Kantslei loodud riigisaladuse puhul;
- 6) riigikontrolör – Riigikontrolli loodud riigisaladuse puhul;
- 7) Eesti Panga president – Eesti Panga ja selle allasutuste loodud riigisaladuse puhul;
- 8) riigisekretär – Riigikantslei loodud riigisaladuse puhul, välja arvatud riigisaladuse puhul, mis on kantud Vabariigi Valitsusele või valitsuskomisjonile otsustamiseks esitatud teabekandjale;
- 9) julgeolekuasutuse juht – käesoleva seaduse § 9 punktis 4 nimetatud riigisaladuse puhul. Riigisaladuse salastatus kustutatakse enne salastamistähtaja möödumist juhul, kui see on vajalik julgeolekuasutuse ülesande täitmiseks, ning ainult selles ulatuses, mis ei sea ohtu teabes nimetatud või teabe kogumisel osalenud või osalevate isikute julgeolekut.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatata riigisaladuse salastatuse ennetähtaegse kustutamise otsustab Vabariigi Valitsus.

(5) Riigisaladuse salastatuse ennetähtaegse kustutamise taotluse esitamise, ennetähtaegse kustutamise kavatsusest teavitamise, ennetähtaegsele kustutamisele vastuväidete esitamise, ennetähtaegsest kustutamisest teavitamise ning vastavate teabekandjate märgistamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

#### **§ 14. Riigisaladuse salastamistähtaja pikendamine**

(1) Kui riigisaladus vajab Eesti Vabariigi julgeoleku tagamise huvides kaitset avalikuks tuleku eest pärast käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides kehtestatud salastamistähtaja möödumist, pikendatakse riigisaladuse salastamistähtaega viie aasta kaupa, kuid kokku mitte rohkem kui 75 aastaks. Pikendada ei või käesoleva seaduse § 9 punktis 8 nimetatud teabe salastamistähtaega.

(2) Riigisaladuse salastamistähtaja pikendamise otsustab:

- 1) Vabariigi President – Vabariigi Presidendi Kantslei loodud riigisaladuse puhul;
- 2) Riigikogu juhatus – Riigikogu Kantslei ning Riigikogu komisjonide loodud riigisaladuse puhul;
- 3) Riigikohtu esimees – kohtute loodud riigisaladuse puhul;
- 4) õiguskantsler – Õiguskantsleri Kantslei loodud riigisaladuse puhul;
- 5) riigikontrolör – Riigikontrolli loodud riigisaladuse puhul;
- 6) Eesti Panga president – Eesti Panga ja selle allasutuste loodud riigisaladuse puhul.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatata riigisaladuse salastamistähtaja pikendamise otsustab Vabariigi Valitsus korraldusega.

(4) Riigisaladuse salastamistähtaja pikendamise taotluse esitamise, pikendamise kavatsusest teavitamise, pikendamisele vastuväidete esitamise, pikendamisest teavitamise ning vastavate teabekandjate märgistamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

#### **§ 15. Õigusliku aluseta riigisaladusena töödeldava teabe salastatuse kustutamine ning riigisaladuse salastatuse taseme, salastamisaluse ja -tähtaja muutmine**

(1) Vabariigi Valitsus kustutab õigusliku aluseta riigisaladusena töödeldava teabe salastatuse või muudab valel tasemel, valel õiguslikul alusel või vale tähtajaga salastatud riigisaladuse taseme, õigusliku aluse või tähtaja riigisaladuse puhul, mis on kantud Vabariigi Valitsusele või valitsuskomisjonile otsustamiseks esitatud teabekandjale.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata juhul kustutab õigusliku aluseta riigisaladusena töödeldava teabe salastatuse või muudab valel tasemel, valel õiguslikul alusel või vale tähtajaga salastatud riigisaladuse taseme, õigusliku aluse või tähtaja teabe loonud teenistusväline füüsiline isik või teabe loonud asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku poolt käesoleva seaduse § 20 lõikes 2 sätestatud korras määratud isik või tema asendaja.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teabe loojat ei ole võimalik tuvastada või teabe loojat enam ei ole, kustutab õigusliku aluseta riigisaladusena töödeldava teabe salastatuse või muudab valel tasemel, valel õiguslikul alusel või vale tähtajaga salastatud riigisaladuse taseme, õigusliku aluse või tähtaja siseminister.

(4) Õigusliku aluseta riigisaladusena töödeldava teabe salastatuse kustutamise ja valel tasemel, valel õiguslikul alusel või vale tähtajaga salastatud riigisaladuse taseme, õigusliku aluse või tähtaja muutmise taotluse esitamise, salastatuse kustutamise või muutmise kavatsusest teavitamise, salastatuse kustutamisele või muutmisele vastuväidete esitamise, salastatuse kustutamise või muutmise teavitamise ning vastavate teabekandjate märgistamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

(5) Kui teabe õigusliku aluseta riigisaladusena töötlemine või riigisaladuse valel tasemel, valel õiguslikul alusel või vale tähtajaga salastamine on tõendatud jõustunud väärteo- või kohtuotsusega, märgistavad kõik sellist teavet sisaldavate teabekandjate valdajad viivitamata vastavat teavet sisaldavad teabekandjad käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel Vabariigi Valitsuse kehtestatud määrusega ettenähtud korras.

### **3. jagu** **Riigisaladuse kaitse**

#### *1. jaotis* *Üldsätted*

## **§ 16. Riigisaladuse kaitse**

Riigisaladuse kaitse tagatakse:

- 1) riigisaladusele juurdepääsu andmise korra järgimisega;
- 2) riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise nõuete järgimisega;
- 3) riigisaladuse hoidmisega ebaseadusliku avalikuks tuleku eest;
- 4) salajase ja täiesti salajase taseme riigisaladust sisaldavate teabekandjate olemasolu ja terviklikkuse iga-aastase kontrollimisega;
- 5) distsiplinaar-, väärteo- ja kriminaalvastutuse kohaldamisega riigisaladuse kaitse nõuete rikkumise eest;
- 6) isikute teavitamisega riigisaladuse kaitse nõuetest enne riigisaladusele juurdepääsu õiguse andmist.

## **§ 17. Salastatud teabekandja kaitse**

(1) Salastatud teabekandjal tervikuna on tema eri osade kõrgeim riigisaladuse tase.

(2) Teabekandja salastamistähtaeg on võrdne sellele jäädvustatud riigisaladuse salastamistähtajaga. Kui teabekandjale on jäädvustatud mitut liiki riigisaladust, millel on erinevad salastamistähtajad, on teabekandja salastamistähtaeg võrdne kõige pikema võimaliku salastamistähtajaga.

(3) Salastatud teabekandja ning sellest tehtud väljavõtete ja koopiade salastamistähtaja kulgu arvestatakse alates päevast, millal teabekandja esmakordselt registreeriti salastatud teabekandjana.

## **§ 18. Riigisaladusele juurdepääsu õiguseta isiku kohustus hoida riigisaladust**

(1) Isik, kellel ei ole riigisaladusele juurdepääsu õigust, kuid kellele on teatavaks saanud riigisaladus või kelle kätte on sattunud salastatud teabekandja, on kohustatud hoidma seda saladuses ja viivitamata teavitama toimunust Kaitsepolitseiametit, kui ta sai aru, et tegemist on riigisaladuse või salastatud teabekandjaga. Salastatud teabekandja peab isik üle andma Kaitsepolitseiametile.

(2) Kui lõikes 1 nimetatud isikule on riigisaladus teatavaks saanud või tema kätte on salastatud teabekandja sattunud teenistus- või lepingulise suhte kaudu, on isik kohustatud hoidma seda saladuses ja viivitamata teavitama toimunust Kaitsepolitseiametit, kui ta sai aru või pidi aru saama, et tegemist on riigisaladuse või salastatud teabekandjaga. Salastatud teabekandja peab isik üle andma käesoleva seaduse § 20 lõikes 2 sätestatud korras määratud isikule.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud juhul on isik kohustatud salastatud teabekandja üleandmise ni rakendama talle mõistlikult kättesaadavaid abinõusid, et kaitsta salastatud teabekandjat avalikuks tuleku ning juurdepääsuõiguseta ja teadmismajaduseta isiku juurdepääsu eest.

## **§ 19. Riigisaladusele juurdepääsu õigust ja töötlemisluba omava isiku kohustused**

Riigisaladusele juurdepääsu õigust või töötlemisluba omav isik on kohustatud:

- 1) hoidma saladuses talle teatavaks saanud riigisaladust;
- 2) kaitsma tema valduses olevat salastatud teabekandjat avalikuks tuleku ning juurdepääsuõiguseta ja teadmismajaduseta isiku juurdepääsu eest;
- 3) teatama asutusele, põhiseaduslikule institutsioonile või juriidilisele isikule, kellega teenistus- või muust lepingulisest suhtest tulenevalt on isikul juurdepääsuõigus või töötlemisluba, ja Kaitsepolitseiametile kohe igast isikust, kes püüdis või püüab mis tahes viisil saavutada ebaseaduslikku juurdepääsu riigisaladusele;
- 4) teatama asutusele, põhiseaduslikule institutsioonile või juriidilisele isikule, kellega teenistus- või muust lepingulisest suhtest tulenevalt on isikul juurdepääsuõigus või töötlemisluba, ja Kaitsepolitseiametile kohe igast temale teatavaks saanud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusakti nõuete rikkumisest;
- 5) võtma riigisaladuse ebaseadusliku avalikustamise või juurdepääsuõiguseta isikule teatavaks saamise korral tarvitusele õiguspäraseid abinõusid, et vähendada avalikustamisega või teatavaks saamisega kaasnevat kahju;
- 6) teatama enda suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele viivitamata oma viibimiskoha aadressi ja teised kontaktandmed pikemal kui kolmekuulisel viibimisel välisriigis;

7) teatama enda suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele viivitamata oma nime muutumisest.

## **§ 20. Teabevaldaja kohustused**

(1) Teabevaldaja on kohustatud kasutusele võtma nõuetekohased organisatsioonilised, füüsilised ja elektroonilise teabeturbe meetmed riigisaladuse kaitseks.

(2) Riigisaladust valdava asutuse, põhiseadusliku institutsiooni ja juriidilise isiku juht või juhtorgan on kohustatud määrama isiku, kes korraldab riigisaladuse kaitset, ja tema asendaja. Vajaduse korral moodustatakse riigisaladuse kaitset korraldav struktuuriüksus.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isik või struktuuriüksus peab alluma riigisaladuse kaitse korraldamise küsimuses vahetult asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku juhile või juhtorganile, ministeeriumis kantslerile.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isiku või struktuuriüksuse tegevusele esitatavad nõuded kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

(5) Riigisaladust valdava asutuse, põhiseadusliku institutsiooni ja juriidilise isiku juht või juhtorgan on kohustatud määrama riigisaladuse tasemete kaupa ametikohad, millel töötamise eeltingimuseks on vastava taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine.

(6) Riigisaladust valdav asutus, põhiseaduslik institutsioon ja juriidiline isik on kohustatud kehtestama riigisaladuse kaitse juhendi, milles sätestatakse asutuses, põhiseaduslikus institutsioonis ja juriidilises isikus riigisaladuse kaitse nõuded. Juhendi nõuded kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

(7) Teabevaldaja on kohustatud vähemalt üks kord aastas kontrollima tema valduses olevate salajase ja täiesti salajase taseme riigisaladust sisaldavate teabekandjate olemasolu ja terviklikkust. Kontrolli tulemused vormistatakse kirjalikult.

(8) Riigisaladust valdava asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku tegevuse lõpetamisel antakse salastatud teabekandja hoiule Kaitsepolitseiametile, Kaitseliidu ja kaitseväe puhul Kaitsejõudude Peastaabile.

## **§ 21. Relva kasutamine riigisaladuse kaitseks**

(1) Riigisaladuse kaitseks võib kasutada sõjaväe- või teenistusrelva, kui ohu tõrjumine muul viisil ei ole võimalik või ei ole õigel ajal võimalik. Relva kasutamisel tuleb teha kõik võimalik, et sellega ei seataks ohtu kolmanda isiku elu või kehalist puutumatust.

(2) Isiku vastu võib tulirelva kasutada ainult isiku ründamis-, vastupanu- või põgenemisvõimetuks muutmiseks konfidentsiaalse, salajase või täiesti salajase taseme riigisaladuse kaitset äärmise abinõuna juhul, kui riigisaladust ei ole võimalik kaitsta muul viisil ning kui see on ühtlasi vajalik, et:

- 1) tõrjuda vahetu oht elule või raske tervisekahjustuse tekkimise oht;
- 2) takistada isiku põgenemist, kui tema valduses on ebaseaduslikult teabekandja, millele on jäädvustatud salajase või täiesti salajase taseme riigisaladus, või
- 3) tõkestada vahetult eesseeisva või juba asetleidva vägivaldse esimese astme kuriteo toimepanemist või sellise kuriteo toimepanemist, mille eest võib karistusena mõista eluaegse vangistuse.

(3) Enne relva kasutamist hoiatatakse isikut, kelle vastu kavatakse relva kasutada. Kui hoiatamine ei anna tulemust või kui hoiatamine ei ole võimalik ohu tõrjumise kiire vajaduse või muu hüve kaitsmise ülekaaluka vajaduse tõttu, võib kasutada relva.

## **§ 22. Kaitsepolitseiameti ja Kaitsejõudude Peastaabi pädevus riigisaladuse kaitse korraldamisel**

(1) Riigisaladuse kaitset korraldab ning kontrolli käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide nõuete täitmise üle teostab Kaitsepolitseiamet, kaitseväes ja Kaitseliidus Kaitsejõudude Peastaap, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 23 nimetatud juhul.

(2) Kaitsepolitseiamet ja Kaitsejõudude Peastaap on kohustatud:

- 1) kontrollima riigisaladust valdava asutuse, põhiseadusliku institutsiooni ja juriidilise isiku riigisaladuse kaitse korralduse vastavust nõuetele ning füüsiliste isikute juurdepääsu riigisaladusele;
- 2) kontrollima riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise vastavust nõuetele;
- 3) välja selgitama käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide nõuete rikkumisi;
- 4) tegema Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjonile ettepanekuid puuduste kõrvaldamiseks ja õigusrikkumiste vältimiseks;
- 5) korraldama regulaarselt koolitust riigisaladuse kaitse küsimustes;

6) kontrollima ohuhinnangust lähtuvalt, et teabevaldaja turvaalal ei oleks ebaseaduslikult pealtkuulamiseseadmeid.

(3) Kaitsepolitseiametil ja Kaitsejõudude Peastaabil on kontrollimise käigus õigus tutvuda kogu vajaliku teabega ning teha teabevaldajale ettekirjutusi käesolevast seadusest või selle alusel antud õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumise või rikkumise ohu kõrvaldamiseks.

(4) Kui kontrollimise käigus on välja selgitatud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud nõuete rikkumine, mis võib kaasa tuua riigisaladuse avalikuks tuleku, on Kaitsepolitseiametil või Kaitsejõudude Peastaabil õigus teha teabevaldajale ettekirjutus riigisaladuse ja seda sisaldavate teabekandjate töötlemise peatamise kohta ning vajaduse korral võtta salastatud teabekandjad hoiule kuni vajalike tingimuste loomiseni.

(5) Kaitsepolitseiametil ja Kaitsejõudude Peastaabil on õigus rakendada käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 nimetatud ettekirjutuse täitmata jätmise korral asendustäitmist ja sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 50 000 krooni.

(6) Kaitsepolitseiameti poolt teostatava riigisaladuse kaitse kontrolli tööplaani ja kontrolli läbiviimiseks moodustatava komisjoni töökorra kinnitab siseminister.

### **§ 23. Teabeameti pädevus riigisaladuse kaitse korraldamisel**

(1) Teabeamet:

1) korraldab elektroonilist teabeturvet ja kontrollib selleks kehtestatud nõuete täitmist;  
2) korraldab ja kontrollib riigisaladuse kaitset välisesindustes ning väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi asuvates kaitseväe üksustes.

(2) Elektroonilise teabeturbe korraldamisel ja kontrollimisel Teabeamet:

1) nõustab ja juhendab teabevaldajaid riigisaladuse kaitse tagamisel elektroonilise teabeturbe küsimustes;  
2) nõustab ja juhendab teabevaldajaid elektroonilise teabeturbe nõuete rikkumise väljaselgitamisel, osaleb tekitatud kahju hindamisel, annab soovitusi täiendavate turvameetmete rakendamiseks;  
3) algatab teabevaldaja taotlusel või omal algatusel töötlussüsteemi akrediteerimise;  
4) annab välja ja tunnistab kehtetuks töötlussüsteemi vastavussertifikaadi ja ajutise kasutusloa;  
5) teeb koostööd välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega elektroonilise teabeturbe valdkonnas;  
6) korraldab ja kontrollib riigisaladuse kaitseks kasutatavate krüptomaterjalide töötlemist ning annab nende töötlemiseks juhiseid ja teavet;  
7) rakendab turvarikke või selle tekkimise ohu korral töötlussüsteemi kaitseks turvameetmeid;  
8) korraldab regulaarselt koolitust elektroonilise teabeturbe nõuetele vastavuse tagamiseks.

(3) Välisesindustes ning väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi asuvates kaitseväe üksustes Teabeamet:

1) kontrollib riigisaladuse kaitse korralduse vastavust nõuetele ning füüsiliste isikute juurdepääsu riigisaladusele;  
2) kontrollib riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise vastavust nõuetele;  
3) selgitab välja käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide nõuete rikkumisi;  
4) teeb Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjonile ettepanekuid puuduste kõrvaldamiseks ja õigusrikkumiste vältimiseks;  
5) korraldab regulaarselt koolitust riigisaladuse kaitse korralduse nõuetele vastavuse tagamiseks;  
6) kontrollib ohuhinnangust lähtuvalt, et teabevaldaja turvaalal ei oleks ebaseaduslikult pealtkuulamiseseadmeid.

(4) Teabeametil on käesolevas paragrahvis sätestatud ülesannete täitmisel õigus tutvuda kogu vajaliku teabega ning teha teabevaldajale ettekirjutusi käesolevast seadusest ja selle alusel antud õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumise või rikkumise ohu kõrvaldamiseks.

(5) Kui kontrollimise käigus on välja selgitatud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud nõuete rikkumine, mis võib kaasa tuua riigisaladuse avalikuks tuleku, on Teabeametil õigus teha teabevaldajale ettekirjutus riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise peatamise kohta ning vajaduse korral võtta salastatud teabekandja või töötlussüsteemi osa hoiule kuni nõutud tingimuste loomiseni.

(6) Teabeametil on õigus rakendada käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 nimetatud ettekirjutuse täitmata jätmise korral asendustäitmist ja sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 50 000 krooni.

### **§ 24. Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni pädevus riigisaladuse kaitse korraldamisel**

Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjon:

1) nõustab Vabariigi Valitsust riigisaladuse kaitse korraldamisel;  
2) vaatab läbi avaldusi ja kaebusi ministri või kaitseväe juhataja poolt käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide ebaseadusliku kohaldamise või kohaldamata jätmise kohta ning informeerib Vabariigi Valitsust läbivaatamise tulemustest;  
3) annab Vabariigi Valitsusele vajaduse korral arvamuse riigisaladust käsitleva õigusakti ja välislepingu eelnõu kohta;



4) annab arvamusi riigisaladuse salastatuse ennetähtaegsel kustutamisel, salastamistähtaaja pikendamisel ning salastamisluse, -taseme ja -tähtaaja muutmisel.

## *2. jaotis* *Juurdepääs riigisaladusele*

### 1. alljaotis Üldsätted

#### **§ 25. Riigisaladusele juurdepääsu andmine**

(1) Teabevaldaja on kohustatud enne riigisaladusele juurdepääsu andmist veenduma, et isikul on vastava taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus ja teadmisyajadus.

(2) Kui salastatud teabekandja sisaldab erineva taseme riigisaladust, muud juurdepääsupiiranguga teavet või juurdepääsupiiranguteta teavet, siis tagatakse juurdepääs sellele osale teabekandjast, mis ei sisalda juurdepääsupiiranguga teavet või millele juurdepääsuks on isikul juurdepääsuõigus ja teadmisyajadus. Juurdepääsu ei anta teabekandja osale, millega tutvumisel on võimalik teha kindlaid järeldusi teabekandja selle osa kohta, millele juurdepääsuks puudub isikul juurdepääsuõigus või teadmisyajadus.

(3) Välisriigi kodaniku, kodakondsuseta isiku või välisriigis registreeritud juriidilise isiku juurdepääsu riigisaladusele võib lubada ainult:

- 1) isiku osalemiseks riigihanke või rahvusvahelise hanke läbiraakimises;
- 2) juhul, kui teabevaldajal on sellele isikule juurdepääsu andmine vajalik seoses asutusele pandud ülesannete täitmisega ning isikul on vajalikud eriteadmised, -oskused või -vahendid nende ülesannete täitmisele kaasaaitamiseks, või
- 3) käesoleva seaduse §-s 29 või 30 nimetatud juhtudel.

### 2. alljaotis Juurdepääsuõigus

#### **§ 26. Riigisaladusele juurdepääsu õigus**

(1) Isikul on riigisaladusele juurdepääsu õigus:

- 1) ametikohajärgselt;
- 2) asutuse juhi otsuse alusel;
- 3) juurdepääsuloa alusel;
- 4) tunnistajakaitse kaitseabinõude kohaldamisest tulenevalt või
- 5) uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu määruse alusel.

(2) Kõrgema taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus annab õiguse juurdepääsuks ka madalama taseme riigisaladusele. Madalama taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus ei anna õigust juurdepääsuks kõrgema taseme riigisaladusele.

(3) Juurdepääsuõigust ei anta ainuüksi eesmärgil lubada isikule sissepääs turvaalale või kergendada seal liikumist.

(4) Töötlemisluba ei anna seda omava isikuga lepingulises või teenistussuhtes olevale isikule õigust juurdepääsuks riigisaladusele.

(5) Ajutise juurdepääsuvajaduse korral antava juurdepääsuõiguse kehtivusaeg ei või ületada selle isiku ajutises ülesandes või töös osalemise aega.

(6) Riigisaladusele juurdepääsu õiguse lõppemine ei vabasta juurdepääsuõigust omanud isikut riigisaladuse hoidmise kohustusest.

(7) Juurdepääsuõiguse lõppemisel peab juurdepääsuõigust omanud isik tagastama talle riigisaladust edastanud teabevaldajale kõik tema valduses olevad salastatud teabekandjad. Teabekandjad, mis sisaldavad vaid juurdepääsuõigust omanud isiku loodud riigisaladust, antakse üle riigiasutusele, kelle jaoks teavet loodi, muudel juhtudel Kaitsepolitseiametile.

#### **§ 27. Riigisaladusele juurdepääsu õigus ametikohajärgselt ja asutuse juhi otsuse alusel**

(1) Kõigile riigisaladuse tasemetele juurdepääsu õigus on seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks ametikohajärgselt:

- 1) Vabariigi Presidendil;
- 2) Riigikogu liikmel;
- 3) Vabariigi Valitsuse liikmel;

- 4) kohtunikul;
- 5) kaitseväge juhatajal ja ülemjuhatajal;
- 6) õiguskantsleril ja tema asetäitja-nõunikul;
- 7) riigikontrolöril;
- 8) Eesti Panga presidendil ning Eesti Panga Nõukogu esimehel ja liikmel.

(2) Üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus on ametikohajärgselt riigi ametiasutuse avalikul teenistujal ja Eesti Panga töötajal, kes on nimetatud, valitud või töölepingu alusel võetud ametikohale, millel töötamise eeltingimuseks on üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ametikohal töötava või sellele kandideeriva isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 nimetatud asjaolu, siis:

- 1) ei võeta isikut riigisaladusele juurdepääsu õigusega ametikohale või
- 2) vabastatakse isik riigisaladusele juurdepääsu õigusega ametikohalt avaliku teenistuse seaduses või muus avalikku teenistust reguleerivas eriseaduses ettenähtud korras või lõpetatakse isikuga tööleping Eesti Vabariigi töölepingu seaduses ettenähtud korras.

(4) Kui piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu eeldaval ametikohal töötava või sellele kandideeriva isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 2 nimetatud asjaolu, võib isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädeva asutuse juht võtta isikult piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse või keelata selle andmise kuni vastava asjaolu äralangemiseni. Sellisel juhul lähtutakse käesoleva paragrahvi lõike 3 punktidest 1 ja 2.

(5) Teenistusvälisele füüsilisele isikule, välja arvatud Eesti Panga töötajale, õiguse andmise juurdepääsuks üksnes piiratud taseme riigisaladusele otsustab igal konkreetsel juhul eraldi:

- 1) asjaomane minister;
- 2) Riigikogu Kantsleis, Vabariigi Presidendi Kantsleis, Riigikantsleis, Õiguskantsleri Kantsleis, Eesti Pangas, kohtutes, Riigikontrollis ja julgeolekuasutuses vastava asutuse juht;
- 3) Finantsinspeksioonis Eesti Panga president.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud juhul antakse juurdepääsuõigus tähtajaliselt. Juurdepääsuõigus lõpeb määratud tähtaja möödumisel, kui tähtaega ei ole pikendatud, või juurdepääsuõiguse äravõtmisel.

(7) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 nimetatud asjaolu, siis ei anta isikule piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigust või võetakse antud juurdepääsuõigus ära juurdepääsuõiguse andmiseks pädeva isiku otsusega.

(8) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 2 nimetatud asjaolu, võib isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädeva asutuse juht võtta isikult piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse või keelata selle andmise kuni vastava asjaolu äralangemiseni.

(9) Julgeolekukontrolli asutus saadab viie tööpäeva jooksul käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 8 nimetatud otsuse tegemisest otsuse ametlikult kinnitatud ärakirja isikule, kellelt võeti ära juurdepääsuõigus, ja teate vastava otsuse tegemisest asutusele, põhiseaduslikule institutsioonile või juriidilisele isikule, kelle teenistuses isik töötab või kes isikule juurdepääsuõiguse andis.

(10) Kui üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigust taotleb või omab isik ei oma konfidentsiaalse, salajase või täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsu õigust, siis käesoleva paragrahvi lõikes 2 või 5 nimetatud asutus:

- 1) teavitab juurdepääsuõiguse saanud isikut käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud kohustustest;
- 2) võtab isikult allkirjastatud kinnituse, et ta on teadlik riigisaladuse kaitse nõuetest, vastutusest nende rikkumisest ja kohustusest hoida temale teatavaks saavat riigisaladust;
- 3) võtab isikult allkirjastatud nõusoleku, millega lubatakse isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädeval asutusel saada isiku kohta teavet füüsilistelt isikutelt ja juriidilistelt isikutelt ning nende asutustelt ja organitelt nii juurdepääsuõiguse andmise või selle kehtivuse pikendamise otsustamiseks kui ka juurdepääsuõiguse kehtivuse ajal.

(11) Käesoleva paragrahvi lõikes 10 nimetatud kinnitus ja nõusolek saadetakse isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele.

(12) Käesoleva paragrahvi lõikes 10 nimetatud kinnituse või nõusoleku andmisest keeldumise korral ei anta isikule üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigust. Piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigusega ametikohal töötava või ametikohale kandideeriva isiku puhul lähtutakse sel juhul käesoleva paragrahvi lõikest 3.

(13) Käesoleva paragrahvi lõike 10 punktides 2 ja 3 nimetatud dokumentide vormi kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

## **§ 28. Riigisaladusele juurdepääsu õigus juurdepääsuloa alusel**

(1) Konfidentsiaalse, salajase või täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus on vastava taseme riigisaladusele juurdepääsu luba (edaspidi *juurdepääsuluba*) omaval füüsilisel isikul.

(2) Juurdepääsuluba ei pea taotlema välisriigi kodanik ega kodakondsuseta isik, kes omab vastava taseme salastatud välisteabele juurdepääsu õigust, kui see tuleneb välislepingust.

### **§ 29. Riigisaladusele juurdepääsu õigus uurimisasutuse, prokuratuuri ja kohtu määruse alusel**

(1) Piiratud, konfidentsiaalse või salajase taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus on kriminaal-, tsiviil-, haldus- või väärteloasja kohtueelse menetlemise ja kohtumenetluse osalisel ning tema esindajal uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu põhistatud määruse alusel pärast julgeolekukontrolli läbimist, kui juurdepääs on kriminaal-, tsiviil-, haldus- või väärteloasja lahendamiseks vältimatult vajalik.

(2) Uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu piiratud, konfidentsiaalse või salajase taseme riigisaladusele, kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1 punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise, ja täiesti salajase taseme riigisaladusele.

(3) Julgeolekukontrolli ei teostata kahtlustatava, süüdistatava ja advokaadist kaitsja suhtes, kui teadmisvajadus tuleneb kaitseõiguse tagamisest kriminaalmenetluses.

(4) Uurimisasutus, prokuratuur või kohus edastab julgeolekukontrolli teostavale asutusele julgeolekukontrolli läbiviimise taotluse enne, kui otsustatakse isikule riigisaladusele juurdepääsu õiguse andmine. Julgeolekukontrolli läbimiseks esitavad isikud julgeolekukontrolli teostavale asutusele käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktis 3 nimetatud nõusoleku.

(5) Julgeolekukontrolli teostav asutus edastab julgeolekukontrolli tulemusena kogutud andmed uurimisasutusele, prokuratuurile või kohtule nende määratud tähtaja jooksul, mis ei või olla lühem kui üks kuu.

(6) Määruse koostanud uurimisasutus, prokuratuur või kohus teavitab isikut, kellele antakse riigisaladusele juurdepääsu õigus käesolevas paragrahvis kirjeldatud alusel, käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud kohustustest ning võtab isikult enne teabele juurdepääsu võimaldamist käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnituse, mis lisatakse toimiku materjalidele.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud nõusoleku või käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud kinnituse andmisest keeldumise korral tehakse nõusolekule või kinnitusele keeldumise ja selle põhjuse kohta märge, mille kinnitab menetleja. Nõusoleku või kinnituse andmisest keeldumise korral ei anta isikule juurdepääsu riigisaladusele.

### **§ 30. Tunnistajakaitse seaduse alusel kaitstava isiku ja tema esindaja juurdepääsuõigus riigisaladusele**

(1) Isikul, kelle suhtes kohaldatakse tunnistajakaitse kaitseabinõusid tunnistajakaitse seaduse alusel, ja nimetatud isiku advokaadist esindajal on õigus juurdepääsuks isiku kaitset puudutavale riigisaladusele ilma juurdepääsuloata ja julgeolekukontrolli läbimata ulatuses, mis on vältimatult vajalik. Nimetatud isikuid teavitatakse käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud kohustustest ning neilt võetakse käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnitus. Kinnituse andmisest keeldumise korral ei anta isikule juurdepääsu riigisaladusele.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku esindajale, kes ei ole advokaat, antakse juurdepääs nimetatud isiku kaitset puudutavale riigisaladusele pärast julgeolekukontrolli läbimist ulatuses, mis on vältimatult vajalik. Sellisel juhul lähtutakse käesoleva seaduse § 29 lõigetest 4–7.

#### **3. alljaotis**

Juurdepääsuloa taotlemine ja andmine, selle kehtivuse pikendamine ja lõppemine

### **§ 31. Juurdepääsuloa ja selle kehtivuse pikendamise taotlemine**

(1) Juurdepääsuloa saamiseks või selle kehtivuse pikendamiseks esitab isik enda suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele juurdepääsuloa saamist või pikendamist toetava põhiseadusliku institutsiooni, valitsusasutuse või valitsusasutuse hallatava riigiasutuse (edaspidi *juurdepääsuloa toetaja*) kaudu taotluse, millele lisatakse järgmised dokumendid:

1) juurdepääsuloa toetaja kiri (välja arvatud juhul, kui juurdepääsuloa toetaja ja julgeolekukontrolli teostaja on sama asutus), milles põhjendatakse teenistus- või lepingulises suhtes oleva või seda taotleva isiku juurdepääsuvajadust ja toetatakse loa saamist või selle kehtivuse pikendamist;

2) juurdepääsuloa taotlemisel juurdepääsuloa taotleja täidetud ankeet või juurdepääsuloa kehtivuse pikendamisel või juurdepääsuloa taotlemisel aasta jooksul eelmise loa kehtivuse lõppemisest arvates juurdepääsuloa taotleja täidetud ankeedi lisa;

3) käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktides 2 ja 3 nimetatud dokumendid.

(2) Juurdepääsuloa kehtivuse pikendamisel võib vajaduse korral taotleda juurdepääsu kõrgema või madalama taseme riigisaladusele, kui kehtivas juurdepääsuloas on märgitud.

(3) Juurdepääsuloa kehtivuse pikendamiseks nõutavad dokumendid esitatakse julgeolekukontrolli teostavale asutusele hiljemalt kolm kuud enne juurdepääsuloa kehtivuse lõppemist.

(4) Juurdepääsuloa kehtivuse pikendamiseks nõutavate dokumentide tähtaegsel esitamisel pikeneb juurdepääsuloa kehtivus kuni pikendamise või taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse tegemiseni.

(5) Juurdepääsuloa ja selle kehtivuse pikendamise taotluse, juurdepääsuloa taotleja ankeedi ja ankeedi lisa vormi kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

### **§ 32. Juurdepääsuloa andmisest ja selle kehtivuse pikendamisest keeldumise alused**

(1) Juurdepääsuluba andmast või selle kehtivust pikendama keeldutakse füüsilisele isikule:

- 1) kellel puudub juurdepääsuvajadus;
- 2) kes ei vasta käesoleva seaduse § 33 lõikes 1 sätestatud tingimustele;
- 3) kes on piiratud teovõimega;
- 4) kes töötab või on töötanud välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses, välja arvatud juhul, kui isik vastab käesoleva seaduse § 25 lõikes 3 sätestatud tingimustele ega ole julgeolekuasutuse hinnangul ohtlik Eesti Vabariigi julgeolekule;
- 5) kes on avalikustatud või kuulub avalikustamisele vastavalt Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seadusele;
- 6) kes viibib vangistuses;
- 7) kelle tegevus on suunatud Eesti Vabariigi ja tema julgeoleku vastu;
- 8) keda on karistatud selle eest, et ta on tahtlikult toime pannud riigivastase kuriteo või kuriteo inimsuse vastu, sõltumata sellest, kas need karistusandmed on karistusregistrist kustutatud;
- 9) kellelt on juurdepääsuõigus ära võetud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusakti sätete rikkumise tõttu;
- 10) kellele varem antud juurdepääsuluba on tühistatud riigisaladuse seaduse (RT I 1999, 16, 271; 2005, 64, 482) või selle alusel antud õigusakti sätete rikkumise tõttu viie aasta jooksul juurdepääsuloa tühistamisest arvates.

(2) Juurdepääsuluba andmast või selle kehtivust pikendama võib keelduda füüsilisele isikule:

- 1) kelle tegevus on olnud suunatud Eesti Vabariigi ja tema julgeoleku vastu;
- 2) kes on seotud ühendusega, mis oma tegevusega eirab avalikku korda või mille tegevus on suunatud Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse vägivaldsele muutmisele, territoriaalse terviklikkuse vägivaldsele rikkumisele, vägivaldsele võimuhaaramisele või Eesti põhiseadusliku korra vägivaldsele muutmisele;
- 3) kes on kriminaalmenetluse osaline kahtlustatavana või süüdistatavana;
- 4) kellel on mitu väärteokaristust ja neid karistusandmeid ei ole karistusregistrist kustutatud;
- 5) keda on karistatud tahtlikult toimepandud ametialase süüteo või korruptiivse teo eest, sõltumata sellest, kas need karistusandmed on karistusregistrist kustutatud;
- 6) kelle suhtes viiakse läbi väärteomenetlust ametialase süüteo või korruptiivse teo tunnustel või käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusakti rikkumise tunnustel;
- 7) keda on karistatud tahtlikult toimepandud kuriteo eest ja neid karistusandmeid ei ole karistusregistrist kustutatud;
- 8) keda on karistatud ettevaatamatusest toimepandud riigivastase kuriteo eest, sõltumata sellest, kas need karistusandmed on karistusregistrist kustutatud;
- 9) kellel on narkootilise või psühhotroopse aine, alkoholi- või hasartmängusõltuvus;
- 10) kes on julgeolekukontrolli teostavale asutusele esitanud juurdepääsuloa taotleja ankeedis või ankeedi lisas või vestlusel tahtlikult varjanud andmeid, esitanud valeteavet või võltsitud andmeid, mis on olulised juurdepääsuloa andmise otsustamisel;
- 11) kes ei ole täitnud oma kohustusi riiklike ja kohalike maksude tasumisel;
- 12) kes on pikemat aega viibinud välisriigis asjaoludel, mis ei ole tuvastatavad;
- 13) kellel on psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida;
- 14) kes on majanduslikult sõltuv abikaasast, vanavanemast, vanemast, vennast, õest, lapsest või lapselapsest, kelle puhul esineb käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 4, 5 või 7 või lõike 2 punktis 2 nimetatud asjaolu;
- 15) kes on väljendanud sõna või teoga ebaausust, ebalojaalsust, ebausaldusväärset või ebadiskreetsust, mis viitab isiku ebausaldusvärsusele riigisaladuse hoidmisel.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud asjaolude kontrollimiseks teostatakse isiku suhtes julgeolekukontroll käesolevas seaduses sätestatud korras.

(4) Kui isiku puhul ilmneb käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 nimetatud asjaolu, on isikuga teenistus- või lepingulises suhtes olev asutus, põhiseaduslik institutsioon ja juriidiline isik kohustatud sellest viivitamata teatama isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele.

### **§ 33. Juurdepääsuloa andmine ja selle kehtivuse pikendamine**

(1) Juurdepääsuloa võib anda Eesti kodanikule või käesoleva seaduse § 25 lõikes 3 nimetatud füüsilisele isikule.

(2) Juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise aluseks on isiku suhtes teostatud julgeolekukontrolli alusel tehtud otsus, mis peab tuginema kogu julgeolekukontrolli käigus kogutud teabele.

(3) Juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise otsustab julgeolekukontrolli teostanud asutuse juht hiljemalt kolme kuu jooksul arvates juurdepääsuloa saamiseks või selle kehtivuse pikendamiseks nõutavate dokumentide esitamisest. Juurdepääsuloa väljastab isiku suhtes julgeolekukontrolli teostanud asutus.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud tähtaega võib pikendada kolme kuu võrra järgmistel juhtudel:

- 1) julgeolekukontrolli teostamiseks ei ole kolme kuu jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest olnud võimalik juurdepääsuloa taotlejaga vestlust läbi viia taotlejast olenevatel mõjuvatel põhjustel;
- 2) juurdepääsuloa andmise otsustamisel on vaja tugineda välisriigist pärinevale teabele;
- 3) julgeolekukontrolli käigus kogutud teabest tuleneb, et järgneva kolme kuu jooksul võivad tõenäoliselt ilmned juurdepääsuloa andmisest keeldumise alused;
- 4) julgeolekukontrolli käigus kogutud teabest tuleneb, et järgneva kolme kuu jooksul võivad kontrollitava isiku suhtes juurdepääsuloa andmisest keeldumise alused ära langeda.

(5) Julgeolekukontrolli teostav asutus jätab taotluse läbi vaatamata järgmistel juhtudel:

- 1) julgeolekukontrolli teostamiseks ei ole juurdepääsuloa taotlejaga kolme kuu jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest olnud võimalik vestlust läbi viia taotlejast olenevatel ebaolulistel põhjustel;
- 2) isikule sama või madalama taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse andmisest või selle kehtivuse pikendamisest on varem keeldutud ja taotlusest ei nähtu, et keeldumise aluseks olnud asjaolud on ära langenud;
- 3) juurdepääsuloa taotleja või toetaja taotlusel;
- 4) muudel seaduses sätestatud juhtudel.

(6) Kui käesoleva seaduse § 32 lõikes 2 nimetatud asjaolude kaalumise tulemusel ei ole võimalik isikule juurdepääsuluba anda või selle kehtivust pikendada taotluses märgitud riigisaladuse tasemele juurdepääsuks, kuid oleks võimalik anda juurdepääsuluba või pikendada selle kehtivust madalama taseme riigisaladusele juurdepääsuks, antakse juurdepääsuluba või pikendatakse selle kehtivust madalama taseme riigisaladusele juurdepääsuks, kui juurdepääsuloa taotleja ja toetaja seda vajalikuks peavad.

(7) Juurdepääsuks täiesti salajase ja salajase taseme riigisaladusele antakse isikule juurdepääsuluba või pikendatakse selle kehtivust kuni viieks aastaks. Juurdepääsuks konfidentsiaalse taseme riigisaladusele antakse isikule juurdepääsuluba või pikendatakse selle kehtivust kuni seitsmeks aastaks.

(8) Kui juurdepääsuloa andmist taotleb isik, kes soovib asuda ametikohale, millel töötamise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, või kes soovib sõlmida lepingu, mille täitmise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, siis hakkab antud juurdepääsuluba kehtima isiku nimetamisest või valimisest vastavale ametikohale või vastava lepingutingimuse jõustumisest. Juurdepääsuloa kehtivuse tähtaega arvestatakse sel juhul juurdepääsuloa andmisest.

(9) Juurdepääsuluba või selle kehtivuse pikendamine vormistatakse julgeolekukontrolli teostanud asutuse turvaelementidega kirjaplangil, mis kannab asutuse juhi allkirja. Juurdepääsuluba või selle kehtivuse pikendamise teatisel peavad olema järgmised andmed:

- 1) juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise kuupäev ja otsuse number;
- 2) otsuse tegemise alus;
- 3) isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood ning töö- või ametikoht;
- 4) riigisaladuse tase, millele isiku juurdepääs on lubatud;
- 5) juurdepääsuloa kehtivusaeg.

(10) Juurdepääsuloa andmisel või selle kehtivuse pikendamisel saadetakse teatis juurdepääsuloa toetaja kaudu juurdepääsuloa taotlejale viie tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates.

(11) Julgeolekukontrolli teostanud asutus saadab viie tööpäeva jooksul juurdepääsuloa andmisest või selle kehtivuse pikendamisest keelduva otsuse tegemisest arvates juurdepääsuloa taotlejale otsuse ametlikult kinnitatud ärakirja ja juurdepääsuloa toetajale teate keelduva otsuse tegemisest, välja arvatud juhul, kui juurdepääsuloa toetaja on julgeolekukontrolli teostanud asutus.

(12) Kui isik töötab ametikohal, millel töötamise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, või kandideerib sellisele ametikohale, ja isikule keeldutakse juurdepääsuluba andmast või selle kehtivust pikendmast, siis lähtutakse käesoleva seaduse § 27 lõike 3 punktidest 1 ja 2.

### **§ 34. Juurdepääsuloa kehtivuse lõppemine**

(1) Juurdepääsuloa kehtivus lõpeb seoses:

- 1) isiku surmaga või kohtu poolt isiku teadmata kadunuks lugemisega või surnuks tunnistamisega;
- 2) juurdepääsuluba märgitud tähtaja möödumisega;
- 3) juurdepääsuloa kehtetuks tunnistamisega;
- 4) isikult jõustunud kohtuotsusega või kohtuvälise menetleja otsusega juurdepääsuõiguse äravõtmisega.

(2) Isikule antud juurdepääsuluba tunnistatakse kehtetuks, kui isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 nimetatud asjaolu.

(3) Isikule antud juurdepääsuloa võib tunnistada kehtetuks, kui isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 2 nimetatud asjaolu.

(4) Juurdepääsuvajaduse lühiajalisel äralangemisel võib juurdepääsuloa jätta kehtetuks tunnistamata.

(5) Juurdepääsuloa tunnistab kehtetuks isik, kelle pädevuses on juurdepääsuluba omava isiku juurdepääsuloa kehtivuse pikendamise otsustamine.

(6) Juurdepääsuloa kehtetuks tunnistamisest või tühisuse tuvastamisest teatatakse viivitamata juurdepääsuloa toetajale ning asutusele, põhiseaduslikule institutsioonile või juriidilisele isikule, kellega isik on teenistus- või lepingulises suhtes.

(7) Julgeolekukontrolli teostav asutus teavitab viivitamata riigi julgeoleku volitatud esindajat salastatud välisteabe juurdepääsufrikaati omava isiku juurdepääsuloa kehtivuse lõppemisest käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 3, 4 või 5 alusel.

(8) Kui isik töötab ametikohal, millel töötamise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, või kandideerib sellisele ametikohale, ja isiku juurdepääsuluba tunnistatakse kehtetuks või tuvastatakse selle tühisus, siis lähtutakse käesoleva seaduse § 27 lõikest 3.

### *3. jaotis*

#### *Riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemine*

##### *1. alljaotis*

##### *Üldsätted*

### **§ 35. Riigisaladuse edastamine**

(1) Riigisiselt võib teabevaldajale edastatud riigisaladuse edastada üksnes teabe loonud asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või avalik-õigusliku juriidilise isiku juhi või juhtorgani või kriminaalmenetlusega seotud riigisaladuse puhul menetlust juhtiva prokuröri või temast kõrgemalseisva prokuröri kirjalikul nõusolekul käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud korras. Kui teabe on loonud teenistusväline füüsiline isik või eraõiguslik juriidiline isik, annab edastamiseks kirjaliku nõusoleku juurdepääsu- või töötlemisloa toetaja.

(2) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teabe loojat ei ole võimalik tuvastada või teabe loojat või juurdepääsu- või töötlemisloa toetajat enam ei ole, annab edastamiseks nõusoleku siseminister.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud ei kohaldata riigisaladuse edastamisele asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku siseselt, samuti riigisaladuse edastamisel käesoleva seaduse §-des 22 ja 23 nimetatud asutustele, riigi julgeoleku volitatud esindajale, kohtule, Riigikogule, õiguskantslerile, Riigikontrollile ning Vabariigi Valitsusele.

(4) Välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile võivad riigisaladust edastada Riigikantselei, Kaitseministeerium, Siseministeerium, Välisministeerium ja julgeolekuasutus käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud korras, kui see on vajalik Eesti Vabariigi julgeoleku tagamiseks või suurendamiseks välislepingu alusel ning kui teabe vastuvõtja tagab kaitse edastatava teabe avalikuks tuleku eest.

(5) Välisriigile või rahvusvahelisele organisatsioonile võib riigisaladust edastada Keskkriminaalpolitsei käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud korras tunnistajakaitse seaduses sätestatud tingimustel, kui teabe vastuvõtja tagab kaitse edastatava teabe avalikuks tuleku eest.

(6) Riigisaladuse edastamine välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile registreeritakse eelnevalt riigi julgeoleku volitatud esindaja juures, välja arvatud juhul, kui teavet edastab käesolevas paragrahvis sätestatud tingimustel julgeolekuasutus või Keskkriminaalpolitsei.

### **§ 36. Salastatud teabekandja arvestus**

(1) Salastatud teabekandja üle arvestuse pidamisel lähtutakse haldusmenetluse seadusest, arhiiviseadusest, avaliku teabe seaduse § 58 lõike 1 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrusest ja nende alusel antud õigusaktidest, arvestades käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud erisusi.

(2) Salastatud teabekandja, välja arvatud piiratud või konfidentsiaalse taseme riigisaladust sisaldavast teabekandjast tehtud koopia registreerimine on kohustuslik.

(3) Vabariigi Valitsus võib määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud kohustusest erisusi elektroonilise salastatud teabekandja registreerimisel.

### **§ 37. Salastatud teabekandja märgistamine**

(1) Salastatud teabekandjale tuleb teha:

- 1) salastusmärke;
- 2) märke teabe salastamise õigusliku aluse kohta;
- 3) märke teabekandja registreerimise kuupäeva ja salastamistähtaaja kohta.

(2) Salastatud teabekandja võib märgistamata jätta vaid juhul, kui märgistamise tõttu tekib oht riigisaladuse salastatusele.

(3) Salastatud teabekandja märgistatakse järgmiselt:

- 1) piiratud taseme riigisaladust sisaldav teabekandja salastusmärkega «PIIRATUD»;
- 2) konfidentsiaalse taseme riigisaladust sisaldav teabekandja salastusmärkega «KONFIDENTSIAALNE»;
- 3) salajase taseme riigisaladust sisaldav teabekandja salastusmärkega «SALAJANE»;
- 4) täiesti salajase taseme riigisaladust sisaldav teabekandja salastusmärkega «TÄIESTI SALAJANE».

(4) Riigisaladust sisaldavale teabekandjale, mis sisaldab ka salastatud välisteavet, kantakse ka töödeldud salastatud välisteabe märged, kui see on välislepingus ette nähtud.

(5) Kui salastatud teabekandjat on otstarbekas märgistada täiendavalt tekstilõikude ja illustratsioonide kaupa, lisatakse lõigumärgistus iga tekstilõigu ja illustratsiooni algusesse ja lõppu. Lõigumärgistusega teabekandjas sisalduval märgistamata tekstilõigul ja illustratsioonil on teabekandja kui terviku riigisaladuse tase seni, kuni teabe looja on otsustanud, kuidas vastavat tekstilõiku või illustratsiooni märgistada. Märgistamine tuleb otsustada viivitamata pärast vastava tekstilõigu või illustratsiooni töötlemise vajaduse tekkimist.

(6) Salastatud teabekandja võib märgistada lisatähisega, mis viitab teabekandja suhtes rakendatavatele täiendavatele turvameetmetele või teabekandjale juurdepääsu õigust omavate isikute ringile.

(7) Salastatud teabekandjate valdaja on riigisaladuse salastatuse kustumisel kohustatud tegema salastatud teabekandjale sellekohase märke, kui teabekandjale on salastusmärke tehtud.

### **§ 38. Salastatud teabekandja säilitamine ja hävitamine**

(1) Teabekandja, mille salastatus on kustunud, antakse kooskõlas arhiiviseadusega üle Rahvusarhiivile.

(2) Rahvusarhiivile ei anta üle teabehankega või jälitustoiminguga kogutud teavet sisaldava kustunud salastatusega teabekandja delikaatseid isikuandmeid käsitlevat osa, kui isik, kelle suhtes jälitustoiming tehti või kelle perekonna- või eraelu puutumatust jälitustoiminguga riivati, nõuab delikaatseid isikuandmeid käsitleva teabe hävitamist ning seda teavet ei ole enam vaja avalike ülesannete täitmiseks. Sellisel juhul hävitatakse teabekandja delikaatseid isikuandmeid käsitlev osa viisil, mis teeb võimatuks selles sisalduvate teabe taastamise.

(3) Teabekandjate puhul, mille salastatus ei ole kustunud, võib hävitada üksnes:

- 1) salastatud teabekandjast tehtud koopia;
- 2) salastatud teabekandja ootamatult tekkinud olukorras, kus teabekandjat ei ole võimalik kaitsta juurdepääsuõigusega isiku juurdepääsu eest ühelgi muul viisil ning kui selle juurdepääsuga kaasneks tõenäoliselt oluline kahju Eesti Vabariigi julgeolekule. Viimasel juhul teavitatakse hävitamisest ja selle põhjusest kohe teabekandja loonud teabevaldajat, Kaitsepolitsei ametit ja Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni;
- 3) mustandi pärast teabekandja koostamist, mille ettevalmistamiseks mustand koostati;
- 4) arhiiviväärtusega teabekandja riigiarhivaari või tema volitatud ametniku nõusolekul;
- 5) teabekandja, mis ei ole arhivaal arhiiviseaduse mõistes;
- 6) salastatud teabekandja, mis sisaldab ainult salastatud välisteavet ja millele salastatud välisteabe avaldaja ei ole määranud säilitustähtaega või mille hävitamist ei ole välislepinguga keelatud;
- 7) teabekandja, mis sisaldab ainult käesoleva seaduse §-s 10 sätestatud teavet.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul hävitatakse teabekandja viisil, mis teeb võimatuks selles sisalduvate teabe taastamise.

### **§ 39. Töötlemiskorra kehtestamine**

(1) Riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise, sealhulgas elektroonilise teabeturbe täpsemad nõuded, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud nõuded, kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

(2) Elektroonilise teabeturbe tagamiseks kehtestab kaitseminister määrusega:

- 1) krüptomaterjalide ning nende töötlemise ja kaitse nõuded;
- 2) kiirgusturbe tagamise nõuded;
- 3) arvutite ja kohtvõrkude kaitse nõuded.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud määruse osad, mis sisaldavad riigisaladust, salastatakse käesoleva seaduse § 10 punkti 2 kohaselt. Määrus esitatakse teadmiseks Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile.

#### § 40. Riigisaladuse töötlemise lubatavus

(1) Riigisaladust ja salastatud teabekandjaid võib töödelda riigiasutuse või Eesti Panga valduses oleval kinnis- või vallasasjal.

(2) Kaitsepolitsei ameti vastaval loal (edaspidi *töötlemisluba*) võib riigisaladust ja seda sisaldavaid teabekandjaid töödelda väljaspool riigiasutuse või Eesti Panga valduses olevat kinnis- ja vallasasja, kui isikul on selleks põhjendatud vajadus.

(3) Töötlemisloa võib anda:

- 1) füüsilisele isikule;
- 2) Eesti avalik-õiguslikule juriidilisele isikule;
- 3) Eestis registreeritud eraõiguslikule juriidilisele isikule;
- 4) välisriigi juriidilisele isikule osalemiseks riigihanke või rahvusvahelise hanke läbirääkimistel või juhul, kui riigisaladust valdaval asutusel on selle isiku riigisaladusele juurdepääsu saamine vajalik seoses asutusele pandud ülesannete täitmisega ning isikul on vajalikud eriteadmised, -oskused või -vahendid nende ülesannete täitmisele kaasaaitamiseks.

(4) Juriidilisele isikule antakse töötlemisluba alles siis, kui juriidilise isiku juures riigisaladuse kaitset korraldavale isikule on antud juurdepääsuluba.

(5) Töötlussüsteemi võib riigisaladuse töötlemiseks kasutada üksnes Teabeameti antud vastavussertifikaadi või ajutise kasutusloa olemasolu korral.

#### § 41. Töötlemisloa ja selle kehtivuse pikendamise taotlemine

(1) Töötlemisloa saamiseks või selle kehtivuse pikendamiseks esitab isik Kaitsepolitseiametile töötlemisloa saamist või selle kehtivuse pikendamist toetava põhiseadusliku institutsiooni, valitsusasutuse või valitsusasutuse hallatava riigiasutuse (edaspidi *töötlemisloa toetaja*) kaudu taotluse, millele lisatakse järgmised dokumendid:

- 1) töötlemisloa toetaja kiri, milles märgitakse riigisaladuse liik või liigid, mille töötlemiseks luba taotletakse, koos viitega teabe salastamise alusele ning põhjendatakse teenistus- või lepingulises suhtes oleva või seda taotleva isiku vajadust töödelda riigisaladust ja seda sisaldavaid teabekandjaid väljaspool riigiasutuse või Eesti Panga valduses olevat kinnis- ja vallasasja ning toetatakse töötlemisloa saamist või selle kehtivuse pikendamist;
- 2) füüsilisest isikust taotleja puhul isiku riigisaladusele juurdepääsu õigust tõendav dokument või selle kinnitatud ärakiri, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud juhul või juhul, kui juurdepääsuõiguse on andnud Kaitsepolitseiamet;
- 3) juriidilisest isikust taotleja puhul käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktides 2 ja 3 nimetatud dokumendid ja töötlemisloa taotleja täidetud ankeet või töötlemisloa kehtivuse pikendamise taotlemisel töötlemisloa taotleja täidetud ankeedi lisa.

(2) Töötlemisloa kehtivuse pikendamisel võib vajaduse korral taotleda töötlemisluba kõrgema või madalama taseme riigisaladuse töötlemiseks, kui kehtivas töötlemisloas on märgitud.

(3) Töötlemisloa kehtivuse pikendamiseks esitatakse Kaitsepolitseiametile taotlus koos sellele lisatud dokumentidega hiljemalt kolm kuud enne töötlemisloa kehtivusaja möödumist.

(4) Töötlemisloa kehtivuse pikendamiseks nõutavate dokumentide tähtaegsel esitamisel pikeneb töötlemisloa kehtivus kuni pikendamise või taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse tegemiseni.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 nimetatud taotluse võib esitada koos juurdepääsuloa või selle kehtivuse pikendamise taotlusega.

(6) Töötlemisloa ja selle kehtivuse pikendamise taotluse, töötlemisloa taotleja ankeedi ja ankeedi lisa vormi kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

#### § 42. Töötlemisloa andmisest ja selle kehtivuse pikendamisest keeldumise alused

(1) Töötlemisluba andmast või selle kehtivust pikendamast keeldutakse füüsilisele isikule:

- 1) kellel puudub juurdepääsuõigus;
- 2) kellel puudub põhjendatud vajadus töödelda riigisaladust või seda sisaldavaid salastatud teabekandjaid väljaspool riigiasutuse valduses olevat kinnis- ja vallasasja;
- 3) kes ei ole loonud käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides riigisaladuse ja salastatud teabekandjate kaitseks nõutud tingimusi;
- 4) kellelt on töötlemisõigus ära võetud.

(2) Töötlemisluba andmast või selle kehtivust pikendamast keeldutakse juriidilisele isikule:

- 1) kellel puudub juurdepääsuvajadus;
- 2) kelle puhul esineb käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2–4 nimetatud asjaolu;
- 3) kes ei vasta käesoleva seaduse § 40 lõikes 3 või 4 sätestatud tingimusele;



4) kelle puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõike 1 punktis 7, 8 või 10 nimetatud asjaolu;  
5) kelle puhul esinevad pankrotimenetluse algatamise eelduseks olevad tingimused või kelle suhtes on algatatud likvideerimismenetlus.

(3) Töötlemisluba andmast või selle kehtivust pikendamast võib keelduda juriidilisele isikule:  
1) kelle puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõike 2 punktides 1–8, 10 või 11 nimetatud asjaolu;  
2) kelle äri- ja kaubandustegevus ei ole vastavuses heade tavade ja kommetega;  
3) kes on viimase kolme aasta jooksul rikkunud riigihangete teostamiseks sõlmitud hankelepinguid;  
4) kelle osade või aktsiate omajatest vähemalt üks kolmandik ei ole tuvastatavad.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 sätestatud asjaolu kontrollimise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud asjaolude kontrollimiseks teostatakse juriidilise isiku suhtes julgeolekukontroll käesolevas seaduses sätestatud korras.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2 või 3 nimetatud asjaolu ilmnemisest on isikuga teenistus- või lepingulises suhtes olev asutus, põhiseaduslik institutsioon ja juriidiline isik kohustatud viivitamata teatama Kaitsepolitseiametile.

### **§ 43. Töötlemisloa andmine ja selle kehtivuse pikendamine**

(1) Töötlemisloa andmise või selle kehtivuse pikendamise aluseks on käesoleva seaduse § 42 lõike 1 punktis 3 nimetatud asjaolu kontrollimise tulemusena tehtud otsus, mis peab tuginema kontrolli käigus kogutud teabele.

(2) Juriidilisele isikule töötlemisloa andmise või selle kehtivuse pikendamise aluseks on peale käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud otsuse ka teostatud julgeolekukontrolli alusel tehtud otsus, mis peab tuginema julgeolekukontrolli käigus kogutud teabele.

(3) Töötlemisloa andmine või selle kehtivuse pikendamine otsustatakse füüsilise isiku puhul kahe kuu jooksul ja juriidilise isiku puhul kuue kuu jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest. Käesoleva seaduse § 41 lõikes 5 nimetatud juhul otsustatakse töötlemisloa saamise või pikendamise taotluse rahuldamine kohe pärast juurdepääsuloa andmist või selle kehtivuse pikendamist.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 esimeses lauses nimetatud tähtaega võib pikendada füüsilise isiku puhul kolme kuu ja juriidilise isiku puhul kuue kuu võrra järgmistel juhtudel:

- 1) töötlemisloa andmise otsustamisel on vaja tugineda välisriigist pärinevale teabele;
- 2) juriidilisest isikust töötlemisloa taotleja seadusliku esindajaga ei ole julgeolekukontrolli teostamiseks kuue kuu jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest olnud võimalik taotlejast või tema seaduslikust esindajast olenevatel mõjuvatel põhjustel vestlust läbi viia;
- 3) juriidilisest isikust töötlemisloa taotleja suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud teabest tuleneb, et järgneva kuue kuu jooksul võivad tõenäoliselt ilmneda töötlemisloa andmisest keeldumise alused;
- 4) juriidilisest isikust töötlemisloa taotleja suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud teabest tuleneb, et järgneva kuue kuu jooksul võivad töötlemisloa andmisest keeldumise alused ära langeda.

(5) Kaitsepolitseiamet jätab taotluse läbi vaatamata järgmistel juhtudel:

- 1) isikule on sama või madalama taseme riigisaladuse töötlemisloa andmisest või selle pikendamisest keeldutud ja taotlusest ei nähtu, et keeldumise aluseks olnud asjaolud on ära langenud;
- 2) läbi vaatamata jätmist taotleb töötlemisloa taotleja või töötlemisloa andmise toetaja;
- 3) juriidilisest isikust töötlemisloa taotleja suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks ei ole kuue kuu jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest olnud võimalik töötlemisloa taotleja esindajaga vestlust läbi viia taotlejast või tema esindajast olenevatel ebaolulistel põhjustel;
- 4) muul seaduses nimetatud juhul.

(6) Kui käesoleva seaduse § 42 lõikes 3 nimetatud asjaolude kaalumise või käesoleva seaduse § 42 lõike 1 punktis 3 nimetatud tingimuste kontrollimise tulemusel ei ole võimalik isikule anda töötlemisluba või selle kehtivust pikendada taotluses märgitud taseme riigisaladuse töötlemiseks, kuid oleks võimalik anda töötlemisluba või pikendada selle kehtivust madalama taseme riigisaladuse töötlemiseks, antakse töötlemisluba või pikendatakse selle kehtivust madalama taseme riigisaladuse töötlemiseks, kui töötlemisloa taotleja ja toetaja seda vajalikuks peavad.

(7) Töötlemisluba antakse või selle kehtivust pikendatakse tähtajaliselt, kui riigisaladuse või seda sisaldavate salastatud teabekandjate töötlemise vajadus väljaspool riigiasutuse või Eesti Panga valduses olevat kinnis- ja vallasasja on ajutine, kuid füüsilisest isikust taotleja puhul mitte kauemaks kui riigisaladusele juurdepääsu õiguse lõppemiseni.

(8) Töötlemisluba või selle kehtivuse pikendamine vormistatakse Kaitsepolitseiameti turvaelementidega kirjalangil, mis kannab Kaitsepolitseiameti peadirektori allkirja. Töötlemisloal või selle kehtivuse pikendamise teatisel peavad olema järgmised andmed:

- 1) töötlemisloa või selle kehtivuse pikendamise kuupäev ja loa number;
- 2) töötlemisloa andmise või selle kehtivuse pikendamise alus ja põhjendus;
- 3) füüsilisele isikule töötlemisloa andmisel isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood ning töö- või ametikoht;
- 4) juriidilisele isikule töötlemisloa andmisel isiku nimi, asukoht ja registrikood;
- 5) riigisaladuse liik või liigid, mille töötlemist lubatakse, koos viitega teabe salastamise alusele;
- 6) töötlemisloa kehtivusaeg.

(9) Töötlemisloa või selle kehtivuse pikendamisel saadab Kaitsepolitseiamet vastava teatise töötlemisloa toetaja kaudu loa taotlejale viie tööpäeva jooksul arvates otsuse tegemisest.

(10) Töötlemisloa andmisest või selle kehtivuse pikendamisest keeldumisel saadab Kaitsepolitseiamet viie tööpäeva jooksul arvates otsuse tegemisest motiveeritud otsuse ametlikult kinnitatud ärakirja isikule, kellele keelduti töötlemisluba andmast või selle kehtivust pikendama, ja teate vastava otsuse tegemisest töötlemisloa toetajale.

#### **§ 44. Töötlemisloa kehtivuse lõppemine**

(1) Töötlemisloa kehtivus lõpeb seoses:

- 1) füüsilise isiku riigisaladusele juurdepääsu õiguse lõppemisega;
- 2) juriidilise isiku lõppemisega;
- 3) isikult jõustunud kohtuotsusega või kohtuvälise menetleja otsusega töötlemisõiguse äravõtmisega;
- 4) töötlemisloas märgitud tähtaja möödumisega;
- 5) töötlemisloa kehtetuks tunnistamisega.

(2) Töötlemisluba tunnistatakse kehtetuks, kui:

- 1) isikul ei ole enam põhjendatud vajadust töödelda riigisaladust või seda sisaldavaid salastatud teabekandjaid väljaspool riigiasutuse valduses olevat kinnis- ja vallasasja;
- 2) isiku loodud tingimused ei vasta käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides riigisaladuse ja seda sisaldavate teabekandjate kaitseks kehtestatud tingimustele;
- 3) füüsilise isiku juurdepääsuõigus on lõppenud;
- 4) juriidilise isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 42 lõikes 2 nimetatud asjaolu.

(3) Kui põhjendatud vajadus töödelda riigisaladust või seda sisaldavaid salastatud teabekandjaid väljaspool riigiasutuse valduses olevat kinnis- ja vallasasja langeb ära lühiajaliselt, siis võib töötlemisloa jätta kehtetuks tunnistamata.

(4) Juriidilisele isikule antud töötlemisloa võib tunnistada kehtetuks ka juhul, kui:

- 1) isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 42 lõikes 3 nimetatud asjaolu;
- 2) juriidiline isik korraldatakse ümber.

(5) Töötlemisloa tunnistab kehtetuks Kaitsepolitseiameti peadirektor. Kaitsepolitseiamet saadab viie tööpäeva jooksul arvates töötlemisloa kehtetuks tunnistamise otsuse tegemisest otsuse ametlikult kinnitatud ärakirja isikule, kelle töötlemisluba kehtetuks tunnistati, ja teate vastava otsuse tegemisest töötlemisloa toetajale.

(6) Füüsilise isiku töötlemisloa kehtetuks tunnistamisest või tühisuse tuvastamisest teatatakse viivitamata töötlemisloa toetajale ning asutusele, põhiseaduslikule institutsioonile või juriidilisele isikule, kellega isik on teenistus- või lepingulises suhtes.

(7) Juriidilise isiku töötlemisloa kehtetuks tunnistamisest või tühisuse tuvastamisest teatatakse viivitamata töötlemisloa toetajale ning juriidilise isiku juhile või juhtorganile ja tema poolt riigisaladuse kaitset korraldama volitatud isikule.

(8) Töötlemisloa kehtivuse lõppemisel või tühisuse tuvastamisel tagastab loa saanud isik talle riigisaladust edastanud teabevaldajale kõik tema valduses olevad salastatud teabekandjad. Teabekandjad, mis sisaldavad vaid töötlemisloa saanud isiku loodud riigisaladust, antakse üle riigiasutusele, kelle jaoks teavet loodi, muudel juhtudel Kaitsepolitseiametile.

#### **§ 45. Töötlemisluba omava eraõigusliku juriidilise isiku kohustused**

Lisaks käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud kohustuste täitmisele on riigisaladuse töötlemisluba omav eraõiguslik juriidiline isik kohustatud Kaitsepolitseiametile kohe teatama järgmistest asjaoludest:

- 1) ühinemisest, jagunemisest või ümberkujundamisest;
- 2) juhatuse või nõukogu liikmete muutumisest;
- 3) juhatuse ja nõukogu liikmete pikemal kui kolmekuulisel viibimisel välisriigis nende kontaktandmed;
- 4) varaliste kohustuste muutustest, kui tekkinud varaline kohustus ületab 30 protsenti omakapitalist või kui varaliste kohustuste kogumaht ületab 70 protsenti omakapitalist;
- 5) juriidilise isiku suhtes algatatud pankroti- või likvideerimismenetlustest.

#### **§ 46. Töötlussüsteemi vastavussertifikaat ja ajutine kasutusloa**

(1) Teabeamet annab töötlussüsteemile akrediteerimise tulemusena vastavussertifikaadi, kui töötlussüsteem vastab elektroonilise teabeturbe nõuetele. Vastavussertifikaadis määratakse kindlaks töötlussüsteemis töötlemiseks lubatud riigisaladuse tase ning vastavussertifikaadi kehtivuse tähtaeg.

(2) Teabeamet annab töötlussüsteemile akrediteerimise tulemusena ajutise kasutusloa, kui töötlussüsteem ei vasta kõigile elektroonilise teabeturbe nõuetele, kuid sellest tingitud turvariskid on ajutiselt vastuvõetavad. Ajutises kasutusloas määratakse kindlaks töötlussüsteemis töötlemiseks lubatud riigisaladuse tase, ajutise kasutusloa kehtivuse tähtaeg ning töötlussüsteemi uuesti akrediteerimise kohustus, tingimused ja tähtaeg.

(3) Kui riigisaladuse elektrooniline töötlemine toimub väljaspool riigiasutuse või Eesti Panga valduses olevat kinnis- või vallasasja, on vastavussertifikaadi või ajutise kasutusloa andmise eelduseks lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimuste täitmisele ka kehtiv riigisaladuse töötlemisluba.

(4) Töötlussüsteemi vastavussertifikaadi ja ajutise kasutusloa taotlemise, andmise ning nende kehtivuse pikendamise ja kehtetuks tunnistamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

#### *4. jaotis* *Julgeolekukontroll*

### **§ 47. Julgeolekukontrolli teostamise alused**

(1) Julgeolekukontrolli teostamine seisneb üksnes käesoleva seaduse §-s 32 ja § 42 lõigetes 2 ja 3 nimetatud asjaolude esinemise kontrollimises ning teostatavad toimingud ei tohi piirata isikute põhiõigusi ja vabadusi suuremas ulatuses, kui on vaja vastavate aluste esinemise väljaselgitamiseks.

(2) Juurdepääsuõiguse saamiseks juurdepääsuloa või uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu määruse alusel või juriidilise isiku töötlemisloa saamiseks või juurdepääsuõiguse või töötlemisloa kehtivuse pikendamiseks peab seda taotlev isik läbima julgeolekukontrolli.

(3) Julgeolekukontrolli teostaval asutusel on õigus käesoleva seaduse §-s 32 ja § 42 lõigetes 2 ja 3 nimetatud asjaolude esinemist kontrollida ka juurdepääsuloa ja juriidilise isiku töötlemisloa kehtivusajal.

(4) Kui on tekkinud põhjendatud kahtlus, et isiku puhul esinevad juurdepääsuloa andmisest keeldumise alused, võib käesoleva seaduse § 27 lõikes 2 või 5 nimetatud asutuse juhi või juhtorgani taotlusel julgeolekukontrolli teostada ka isiku suhtes:

1) keda soovitakse nimetada ametikohale, millel töötamise eeltingimuseks on piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus, või kes on sellisel ametikohal;

2) kellele kaalutakse üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse andmist või kellel on juurdepääsuõigus, mis on antud käesoleva seaduse § 27 lõikes 5 sätestatud korras.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud juhul esitab vastava asutuse juht või juhtorgan (edaspidi *taotluse esitaja*) põhjendatud taotluse julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele, kes otsustab julgeolekukontrolli teostamise kahe nädala jooksul arvates taotluse saamisest ja teavitab sellest taotluse esitajat.

(6) Julgeolekukontrolli võib teostada üksnes juhul, kui isik on selleks andnud käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktis 3 nimetatud nõusoleku.

### **§ 48. Julgeolekukontrolli asutused**

(1) Julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitseiamet, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel.

(2) Kaitsejõudude Peastaap teostab julgeolekukontrolli:

1) Kaitseliidus ja kaitseväes, välja arvatud kaitseväge juhataja ning Kaitsejõudude Peastaabi ülema ja tema asetäitja suhtes, ja

2) Kaitseministeeriumis ja selle valitsemisala asutustes lepingulises tegevteenistuses olevate kaitseväelaste, välja arvatud Kaitseministeeriumi kantsleri ja asekancleri suhtes.

(3) Teabeamet teostab julgeolekukontrolli järgmiste isikute suhtes:

1) Teabeameti teenistusse kandideeriv ja Teabeameti teenistuses olev isik, välja arvatud Teabeameti peadirektor ja tema asetäitja;

2) Kaitsepolitseiameeti peadirektor ja tema asetäitja;

3) Siseministeeriumi kantsler ja asekancler;

4) prokurör.

### **§ 49. Julgeolekukontrolli teostamine**

(1) Julgeolekukontrolli teostab Kaitsejõudude Peastaap järelevalvetegevuse seaduses ning julgeolekuasutused julgeolekuasutuste seaduses sätestatud korras, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe läbivaatamiseks moodustatakse julgeolekuasutuses asjaomase ministri ja Kaitsejõudude Peastaabi kaitseväge juhataja poolt vastavalt julgeolekukontrolli teostava asutuse või Kaitsejõudude Peastaabi luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksuse juhi ettepanekul vähemalt kolmeliikmeline komisjon.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud komisjon teeb julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe põhjal ettepaneku juurdepääsuõiguse, juurdepääsuloa või töötlemisloa andmise või selle kehtivuse pikendamise kohta isikule või organile, kelle pädevuses on juurdepääsuõiguse, juurdepääsuloa või töötlemisloa andmise, kehtivuse pikendamise, juurdepääsuõiguse äravõtmise või juurdepääsu- või töötlemisloa kehtetuks tunnistamise otsustamine.

(4) Julgeolekukontrolli teostamiseks viib julgeolekukontrolli asutus isikuga, kelle suhtes julgeolekukontrolli teostatakse, või juriidilise isiku puhul tema seadusliku esindajaga (edaspidi *taotleja*) läbi vestluse. Kui julgeolekukontrolli teostatakse seoses juurdepääsuõiguse, juurdepääsuloa või töötlemisloa kehtivuse pikendamise otsustamise vajadusega, viib julgeolekukontrolli teostav asutus vestluse läbi üksnes vajaduse korral. Julgeolekukontrolli teostav asutus protokollib vestluse.

(5) Vestlusel küsitletakse taotlejat asjaolude kohta, mis on vajalikud käesoleva seaduse §-s 32 ning § 42 lõigetes 2 ja 3 nimetatud asjaolude kontrollimiseks. Taotlejal on vestlusel õigus anda selgitusi, mida ta peab eespool nimetatud asjaolude kontrollimisel oluliseks.

(6) Kontrollitava isiku, käesoleva seaduse § 27 lõigetes 2 ja 5 nimetatud asutuse juhi või juurdepääsu- või töötlemisloa toetaja taotlusel lõpetab julgeolekukontrolli teostav asutus kohe julgeolekukontrolli teostamise. Sellisel juhul ei anta isikule juurdepääsuõigust või töötlemisluba ega pikendata selle kehtivust või võetakse antud piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus ära või tunnistatakse antud juurdepääsu- või töötlemisluba kehtetuks.

(7) Kui julgeolekukontrolli teostamisel tekib kahtlus, et isikul võib olla vaimuhaigus, nõrgamõistuslikkus või muu psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida, võtab julgeolekukontrolli teostav asutus isikult nõusoleku tema suunamiseks psühhiaatri läbivaatusele. Nõusoleku andmisest keeldumisel ei anta isikule juurdepääsuõigust ega pikendata selle kehtivust või võetakse antud piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus ära või tunnistatakse antud juurdepääsuluba kehtetuks.

(8) Julgeolekukontrolli teostamisel psühhiaatri tehtava läbivaatuse ja järeldusotsuse vormistamise korra kehtestab sotsiaalminister määrusega.

### 3. peatükk

#### SALASTATUD VÄLISTEAVE

#### § 50. Üldsätted

(1) Salastatud välisteabele kohaldatakse selle salastatuse tasemele vastavale riigisaladusele kohaldatavaid käesoleva seaduse 1. peatüki, 2. peatüki 3. ja 4. peatüki sätteid, arvestades käesolevas peatükis sätestatud erisusi, kui välislepingust ei tulene teisiti.

(2) Kui salastatud välisteabe ja riigisaladuse salastatuse taseme vastavus ei ole määratud välislepinguga, määrab taseme vastavuse riigi julgeoleku volitatud esindaja kaitsemeetmete vastavuse võrdluse alusel.

(3) Salastatud välisteabe ja seda sisaldava teabekandja salastamistähtaja määramisel lähtutakse välislepingust. Kui välisteabe avaldaja ei ole teabe salastatuse tähtaega määranud, võib teabekandja salastatuse kustutada ainult salastatud välisteabe avaldaja loal.

(4) Õigusliku aluseta salastatud välisteabena töödeldava teabe salastatus kustutatakse või vaele tasemel või õiguslikul alusel või vaele tähtajaga salastatud salastatud välisteabe tase, õiguslik alus või tähtaeg muudetakse käesoleva seaduse §-s 15 ettenähtud korras, kui selleks on eelnevalt saadud salastatud välisteabe avaldaja nõusolek. Kui salastatud välisteabe avaldajat ei ole võimalik tuvastada või salastatud välisteabe loojat enam ei ole, kustutab õigusliku aluseta salastatud välisteabena töödeldava teabe salastatuse või muudab vaele tasemel või õiguslikul alusel või vaele tähtajaga salastatud salastatud välisteabe taseme, õigusliku aluse või tähtaja riigi julgeoleku volitatud esindaja.

(5) Salastatud välisteavet sisaldavale teabekandjale kantakse salastatud välisteabe avaldaja märgistus, kui see on välislepingus ette nähtud, ja sellele vastava taseme riigisaladuse märgistus.

(6) Kui välislepingust tulenevad töötlussüsteemile salastatud välisteabe töötlemiseks esitatavad nõuded on rangemad käesolevas seaduses või selle alusel antud õigusaktides töötlussüsteemile esitatud nõuetest, siis tuleb töötlussüsteem salastatud välisteabe töötlemiseks täiendavalt akrediteerida käesoleva seaduse §-s 46 sätestatud korras.

(7) Vabariigi Valitsuse poolt käesoleva seaduse § 20 lõike 4, § 27 lõike 13, § 31 lõike 5, § 36 lõike 3, § 39 lõike 1, § 41 lõike 6, § 42 lõike 4 ja § 46 lõike 4 alusel kehtestatud määrustes võib kehtestada erisusi salastatud välisteabe kaitseks.

(8) Kaitseministri poolt käesoleva seaduse § 39 lõike 2 alusel kehtestatud määrustes võib kehtestada erisusi salastatud välisteabe kaitseks.

## **§ 51. Juurdepääs salastatud välisteabele**

(1) Salastatud välisteabele juurdepääsu andmisel lähtutakse käesoleva seaduse 2. peatüki 3. jao 2. ja 4. jaotise sätetest, arvestades käesolevas peatükis sätestatud erisusi, kui välislepingust ei tulene teisiti.

(2) Kui välislepingust tulenevad juurdepääsuõiguse andmisest keeldumise alused on rangemad, võrreldes käesoleva seaduse § 32 lõigetes 1 ja 2 või § 42 lõigetes 2–3 sätestatud alustega, siis kontrollitakse julgeolekukontrolli teostades ka välislepingust tuleneva asjaolu esinemist ja vastava asjaolu esinemine on salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmisest keeldumise aluseks. Kui salastatud välisteabe avaldaja keelab isikule juurdepääsuõiguse andmise, ei anta isikule õigust juurdepääsuks vastavale salastatud välisteabele.

(3) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka isikute suhtes, kellel on ametikohajärgne juurdepääsuõigus, välja arvatud Vabariigi Presidendi suhtes.

(4) Salastatud välisteabe juurdepääsustifikaat (edaspidi *juurdepääsustifikaat*) antakse juurdepääsuks salastatud välisteabele, kui välislepingus on juurdepääsustifikaadi andmine vastava taseme salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse saamiseks ette nähtud. Juurdepääsustifikaadi väljastab riigi julgeoleku volitatud esindaja.

(5) Riigi julgeoleku volitatud esindaja teavitab viivitamata isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevat asutust füüsilisele või juriidilisele isikule salastatud välisteabe juurdepääsustifikaadi väljastamisest, selle kehtetuks tunnistamisest või tühistuse tuvastamisest.

(6) Juurdepääsustifikaadi väljastamise, väljastamisest keeldumise, pikendamise ja kehtetuks tunnistamise täpsema korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

## **§ 52. Riigi julgeoleku volitatud esindaja pädevus salastatud välisteabe kaitse korraldamisel**

(1) Riigi julgeoleku volitatud esindaja ülesanded käesolevas seaduses, selle alusel antud õigusaktides ning välislepingutes sätestatud pädevuse raames on:

- 1) salastatud välisteabe selle avaldajalt vastuvõtmise, töötlemise ja sellele juurdepääsu korraldamine ning arvestuse pidamine salastatud välisteabe ja seda valdavate asutuste, põhiseaduslike institutsioonide ning füüsiliste ja juriidiliste isikute üle;
- 2) teabevaldaja poolt salastatud välisteabe kaitse korralduse nõuetele vastavuse ja salastatud välisteabele füüsiliste isikute juurdepääsu kontrollimine, sealhulgas riigi välisesindustes ja väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi asuvates kaitseväe üksustes;
- 3) salastatud välisteabe õigusvastasel avalikustamisel salastatud välisteabe avaldaja teavitamine avalikustamise asjaoludest välislepingus ettenähtud tingimustel;
- 4) salastatud välisteabe juurdepääsustifikaatide väljastamine ja salastatud välisteabe avaldaja teavitamine juurdepääsu andmisest välislepingus ettenähtud tingimustel;
- 5) teabevaldajate teavitamine salastatud välisteabe salastamisaluse, -taseme ja -tähtja muutusest;
- 6) regulaarselt koolituste korraldamine salastatud välisteabe kaitse korralduse nõuetele vastavuse tagamiseks;
- 7) ettepanekute tegemine Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjonile puuduste kõrvaldamiseks ja õigusrikkumiste vältimiseks salastatud välisteabe kaitseks;
- 8) muude talle välislepinguga pandud ülesannete täitmine.

(2) Riigi julgeoleku volitatud esindajal on käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud ülesannete täitmiseks õigus:

- 1) tutvuda kontrollimise käigus kogu vajaliku teabega;
- 2) saada julgeolekuasutustelt ja Kaitsejõudude Peastaabilt nende pädevuse piires ametiabi vastavalt halduskoostöö seadusele;
- 3) teha teabevaldajale ettekirjutus välislepinguga või käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud nõuete rikkumise või rikkumise ohu kõrvaldamiseks;
- 4) teha teabevaldajale ettekirjutus salastatud välisteabe ja seda sisaldavate teabekandjate töötlemise peatamise kohta ning vajaduse korral võtta välisteavet sisaldavad salastatud teabekandjad hoiule kuni nõutud tingimuste loomiseni, kui kontrollimise käigus on välja selgitatud välislepinguga või käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud nõuete rikkumine, mis võib kaasa tuua salastatud välisteabe avalikuks tuleku.

(3) Riigi julgeoleku volitatud esindaja ei korralda ega kontrolli julgeolekuasutuste ja Keskkriminaalpolitsei teabevahetust, mis toimub käesoleva seaduse § 35 lõigetes 4 ja 5 sätestatud tingimustel, kui välislepingus ei ole sätestatud teisiti.

(4) Riigi julgeoleku volitatud esindajal on õigus rakendada käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 3 ja 4 nimetatud ettekirjutuse täitmata jätmise korral asendustäitmist ja sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 50 000 krooni.

(5) Salastatud välisteavet sisaldavad teabekandjad antakse neid valdava asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku tegevuse lõpetamisel viivitamata üle riigi julgeoleku volitatud esindajale.

(6) Riigi julgeoleku volitatud esindaja ametnikel on õigus kanda ametiülesannete täitmisel teenistusrelva ja kasutada seda käesolevas seaduses sätestatud korras.

(7) Riigi julgeoleku volitatud esindaja ametnike poolt ametiülesannete täitmisel kasutatavate teenistusrelvade liigid ja nende käitlemise korra kehtestab kaitseminister määrusega.

#### 4. peatükk VASTUTUS

### § 53. Riigisaladuse kaitse nõuete rikkumine

(1) Riigisaladusele juurdepääsu õigusega isiku poolt riigisaladuse kaitse nõuete rikkumise eest, kui sellega kaasnes riigisaladuse avalikuks tuleku või juurdepääsuõiguseta isikule teatavaks saamise oht, teabe õigusliku aluseta riigisaladusena töötlemise, riigisaladuse valel õiguslikul alusel, vale salastamistaseme või -tähtajaga salastamise, riigisaladuse salastamata jätmise, julgeolekuohu möödumisel riigisaladuse salastatuse enne tähtaja möödumist kustutamata jätmise eest või käesoleva seaduse § 19 punktides 3, 4, 6 ja 7, § 32 lõikes 4, § 42 lõikes 6 või §-s 45 sätestatud teatamiskohustuse rikkumise eest –

karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut või arestiga.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teo eest, kui väärteo objektiks oli salajase või täiesti salajase taseme riigisaladus, –

karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–2 nimetatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahatrahviga kuni 500 000 krooni.

### § 54. Riigisaladuse avalikustamine ettevaatamatusel ja salastatud teabekandja kaotamine

(1) Riigisaladuse saladuses hoidmiseks kohustatud isiku poolt riigisaladuse avalikustamise, ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu võimaldamise eest, kui tegu on toime pandud ettevaatamatusel, samuti salastatud teabekandja kaotamise eest, –

karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahatrahviga kuni 500 000 krooni.

### § 55. Vastutus käesoleva seaduse rikkumise eest

(1) Isik ei vabane vastutusest, kui pärast sellise väärteo toimepanemist, mille objektiks oli riigisaladus, teabe salastatus kustub või kui riigisaladuse salastamise õiguslikku alust, salastamistaset või -tähtaega muudetakse, välja arvatud juhul, kui teabe salastamiseks puudus õiguslik alus. Teabe õigusliku aluseta salastamise eest vastutab isik ka pärast teabe salastatuse kustumist.

(2) Kui isikult võetakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse nõuete rikkumisega seotud väärteo toimepanemise eest ära riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õigus või väljaspool riigiasutuse või Eesti Panga valduses olevat kinnis- või vallasasja riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemisõigus, siis peab isik juurdepääsu- või töötlemisõiguse saamiseks vastavalt juurdepääsuõigust või töötlemisluba uuesti taotlema.

(3) Käesolevas peatükis sätestatud väärtegudele kohaldatakse karistusseadustiku üldosa ja väärteomenetluse seadustiku sätteid.

(4) Käesolevas peatükis sätestatud väärtegude kohtuväline menetleja on Kaitsepolitseiamet.

#### 5. peatükk RAKENDUSSÄTTED

### § 56. Teabekandjate ülevaatamine

(1) Teabevaldaja on kohustatud aasta jooksul arvates käesoleva seaduse jõustumisest üle vaatama salastatud teabekandjad, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teabekandjad.

(2) Teabekandja, mida hoitakse teabevaldaja arhiivis, vaatab teabevaldaja üle teabekandja töötlemise, välja arvatud vahetult hoidmisega seotud toimingud, vajaduse tekkides.

(3) Kõik käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teabekandjad tuleb sõltumata nende töötlemise vajadusest üle vaadata hiljemalt kolme aasta jooksul arvates käesoleva seaduse jõustumisest.

(4) Kui teabekandjas sisalduv teave ei ole käesoleva seaduse kohaselt riigisaladus või salastatud välisteave, siis teabe salastatus kustutatakse ja teabekandja märgistatakse käesoleva seaduse alusel. Kui teabekandjas sisalduv teave on käesoleva seaduse kohaselt salastatud teisel tasemel, õiguslikul alusel või teise tähtjaga, siis muudetakse vastavalt teabekandja salastusmärke, märget teabe salastamise õigusliku aluse või teabekandja salastamistähtja kohta.

(5) Teabe salastatuse kustutamisel ja teabe salastatuse taseme, õigusliku aluse või tähtja muutumise hindamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-st 15 või § 50 lõikest 4.

### **§ 57. Varem antud juurdepääsuõiguse kehtivus ja julgeolekukontrolli teostamine**

(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist antud juurdepääsuload, juurdepääsuserifikaadid, töötlussüsteemi ajutised kasutusload ja vastavusertifikaadid kehtivad nendes märgitud tähtja möödumiseni.

(2) Enne käesoleva seaduse jõustumist riigisaladuse seaduse (RT I 1999, 16, 271; 2005, 64, 482) § 23 lõike 3 alusel tähtajatult antud juurdepääsuõigus kehtib aasta jooksul pärast käesoleva seaduse jõustumist, kui isikult ei võeta juurdepääsuõigust varem ära.

(3) Isiku suhtes, kellele on antud juurdepääsuluba, juurdepääsuserifikaat või kellel on juurdepääsuõigus riigisaladuse seaduse (RT I 1999, 16, 271; 2005, 64, 482) § 23 lõike 2 või 3 alusel enne käesoleva seaduse jõustumist, võib teostada julgeolekukontrolli eespool nimetatud seaduses sätestatud tingimustel ja käesolevas seaduses sätestatud korras kuni vastava juurdepääsuõiguse lõppemiseni või juurdepääsuõiguse andmiseni käesoleva seaduse alusel.

### **§ 58. Juurdepääs riigisaladusele pärast ametikohtade loetelu kehtestamist**

(1) Isik, kes töötab ametikohal, millel töötamise eeltingimuseks on pärast käesoleva seaduse § 20 lõikes 5 nimetatud ametikohtade loetelu kehtestamist piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, ja kes ei oma kehtivat juurdepääsuluba, esitab käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktides 2 ja 3 nimetatud dokumendid isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele hiljemalt ühe kuu jooksul pärast eespool nimetatud ametikohtade loetelu jõustumist.

(2) Isik, kes töötab ametikohal, millel töötamise eeltingimuseks on pärast käesoleva seaduse § 20 lõikes 5 nimetatud ametikohtade loetelu kehtestamist konfidentsiaalse või kõrgema taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, ja kes ei oma kehtivat juurdepääsuluba, mis annab vastava taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse, esitab juurdepääsuloa taotluse isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele hiljemalt ühe kuu jooksul pärast eespool nimetatud ametikohtade loetelu jõustumist.

### **§ 59. Andmekogude seaduse muutmine**

Andmekogude seaduses (RT I 1997, 28, 423; 2004, 30, 204) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3 lõikes 4 asendatakse sõnad «riigisaladuse seaduses (RT I 1994, 45, 720; 1996, 42, 809)» sõnadega «riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses»;

2) paragrahvi 11<sup>1</sup> lõikes 1 lisatakse sõna «riigisaladuseks» järele sõnad «või salastatud välisteabeks»;

3) paragrahvi 26 lõike 2 punktis 11, § 40 lõike 1 punktis 7 ja § 47 lõike 1 punktis 7 asendatakse sõna «riigisaladus» sõnadega «riigisaladus ja salastatud välisteave» vastavas käändes.

### **§ 60. Arhiiviseaduse muutmine**

Arhiiviseaduse (RT I 1998, 36/37, 552; 2004, 28, 188) § 42 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«(1) Riigisaladust või salastatud välisteavet sisaldavale arhiivaalile juurdepääsu korra sätestab riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus ja selle alusel antud õigusaktid.»

### **§ 61. Avaliku teabe seaduse muutmine**

Avaliku teabe seaduses (RT I 2000, 92, 597; 2005, 58, 439) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 2 lõike 2 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 1) riigisaladuseks või salastatud välisteabeks oleva teabe suhtes kuni teabe salastatuse kustumiseni;»;

2)paragrahvi 35 lõike 1 punktist 4 jäetakse välja sõnad «kui see teave ei ole riigisaladus»;

3)paragrahvi 35 lõiget 1 täiendatakse punktidega 12 ja 13 järgmises sõnastuses:

« 12) kaitseväe valdusse sõjalise valmisoleku tõstmisel ja mobilisatsiooni läbiviimisel üleantava riigivara kohta käiva teabe;

13) teabe riigikaitsele sundkoormise kohta.»

## **§ 62. Avaliku teenistuse seaduse muutmine**

Avaliku teenistuse seaduses (RT I 1995, 16, 228; 2006, 26, 193) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 14 lõikes 3 lisatakse sõna «riigisaladuse» järele sõnad «või salastatud välisteabe»;

2)paragrahv 39<sup>1</sup>tunnistatakse kehtetuks;

3)paragrahvi 117 lõike 1 punkt 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 7) kui isik töötab ametikohal, millel töötamise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine ning isiku puhul esineb riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 32 lõikes 1 nimetatud asjaolu või isikule on riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses sätestatud alustel keeldutud vastaval ametikohal nõutava taseme riigisaladusele või salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmisest või isikule antud vastaval ametikohal nõutava taseme riigisaladusele või salastatud välisteabele juurdepääsu õigus on ära võetud.»

## **§ 63. Eesti Panga seaduse muutmine**

Eesti Panga seaduses (RT I 1993, 28, 498; 2006, 29, 219) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahv 11<sup>1</sup>muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

**«§ 11<sup>1</sup>.Eesti Panga presidendi ning Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikme juurdepääs riigisaladusele ja salastatud välisteabele**

(1) Eesti Panga presidendil ning Eesti Panga Nõukogu esimehel ja liikmel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele ja salastatud välisteabele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.

(2) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka Eesti Panga presidendi ning Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikme suhtes, välja arvatud Eesti Panga Nõukogu liikmeks oleva Riigikogu liikme suhtes.

(3) Eesti Panga presidendi ning Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikme julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitseiamet riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud julgeolekukontrolli läbimiseks täidab Eesti Panga president, Eesti Panga Nõukogu esimees või liige riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubab julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need Kaitsepolitseiametile.

(5) Kaitsepolitseiamet teostab Eesti Panga presidendi, Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikme julgeolekukontrolli kolme kuu jooksul arvates käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud dokumentide saamisest. Salastatud välisteabe juurdepääsustifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.»;

2)paragrahvi 11<sup>2</sup>lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Eesti Panga presidendi ning Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikme kandidaadid peavad enne Eesti Panga presidendiks või Eesti Panga Nõukogu esimeheks või liikmeks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, välja arvatud juhul, kui nad omavad kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsuks või kui nad on kandidaadiks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.»;

3)paragrahvi 11<sup>2</sup>lõikes 3 asendatakse sõnad «jalitustegevuse seaduses (RT I 1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663; 1999,



16, 271; 31, 425; 95, 845; 2000, 35, 222; 40, 251; 102, 671; 2001, 3, 9; 7, 17)» sõnadega «julgeolekuasutuste seaduses»;

4)paragrahvi 11<sup>2</sup>lõikest 4 jäetakse välja sõnad ««täiestisalajase» tasemega»;

5)paragrahvi 11<sup>2</sup>lõikes 6 asendatakse sõnad «Riigisaladuse kaitse komisjoni» sõnadega «Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni» ja sõnad «riigisaladuse seaduse (RT I 1999, 16, 271; 82, 752; 2001, 7, 17; 93, 565; 100, 643; 2002, 53, 336; 57, 354; 63, 387) § 30 lõike 2<sup>1</sup>» sõnadega «riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõike 4»;

6)paragrahvi 11<sup>2</sup>täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

« (7) Julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetele tuginedes võib kandidaadi ametisse nimetada üheksa kuu jooksul alates ajast, kui julgeolekukontrolli teostanud asutus julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe pädevale asutusele või põhiseaduslikule institutsioonile edastas. Nimetatud tähtajast hiljem võib kandidaadi ametisse nimetada pärast uue julgeolekukontrolli läbimist.»

#### **§ 64. Eesti Vabariigi töölepingu seaduse muutmine**

Eesti Vabariigi töölepingu seaduse (RT 1992, 15/16, 241; 2007, 2, 6) § 101 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 1) töötajal puudub dokument või õigus, mille olemasolu on vastavale tööle lubamise kohustuslik eeltingimus;».

#### **§ 65. Ehitusseaduse muutmine**

Ehitusseaduses (RT I 2002, 47, 297; 2006, 58, 439) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 23 lõike 6 punktis 2 ja lõikes 11 lisatakse sõna «riigisaladusega» järele sõnad «või salastatud välisteabega»;

2)paragrahvi 29 lõike 1 punktides 5 ja 6 ning lõike 2 punktis 3 asendatakse sõnad «riigisaladuseks tunnistatud teavet» sõnadega «riigisaladust või salastatud välisteavet»;

3)paragrahvi 30 lõike 4 punktis 7 ja § 32 lõikes 2 lisatakse sõna«riigisaladusega» järele sõnad «või salastatud välisteabega».

#### **§ 66. Elektroonilise side seaduse muutmine**

Elektroonilise side seaduse (RT I 2004, 87, 593; 2007, 3, 12) § 148 lõikes 5 lisatakse sõna «riigisaladuse» järele sõnad «, salastatud välisteabe».

#### **§ 67. Haldusmenetluse seaduse muutmine**

Haldusmenetluse seaduse (RT I 2001, 58, 354; 2005, 39, 308) § 7 lõikes 3 lisatakse sõna «saladuses» järele sõnad «salastatud välisteabe ja».

#### **§ 68. Isikuandmete kaitse seaduse muutmine**

Isikuandmete kaitse seaduse (RT I 2003, 26, 158; 2004, 30, 208) § 2 lõike 2 punktis 4 lisatakse sõna «riigisaladust» järele sõnad «või salastatud välisteavet».

#### **§ 69. Julgeolekuasutuste seaduse muutmine**

Julgeolekuasutuste seaduses (RT I 2001, 7, 17; 2006, 48, 357) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 6 punktis 2 asendatakse sõnad «kaitse riigisaladuse seaduses (RT I 1999, 16, 271; 82, 752)» sõnadega «ja salastatud välisteabe kaitse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses»;

2)paragrahvi 7 lõikes 3 asendatakse sõnad «õigus «täiesti salajase» tasemega riigisaladusele juurdepääsuks» sõnadega «täiesti salajase taseme riigisaladuse töötlemisluba»;

3)paragrahvi 20 lõike 2 esimeses lauses lisatakse sõna «riigisaladust» järele sõnad «, salastatud välisteavet»;

4)paragrahvi 20 lõike 2 teises lauses lisatakse sõna «riigisaladust» järele sõnad «või salastatud välisteavet»;

5)paragrahvi 33 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«Eriside korraldamiseks ja kontrollimiseks kasutatavad meetodid ja vahendid määrab kindlaks kaitseminister määrusega.»;

6)paragrahv 34 tunnistatakse kehtetuks;

7)paragrahvi 36 lõikes 7 lisatakse sõna «saladust» järele sõnad «ning salastatud välisteavet»;

8)paragrahv 37 tunnistatakse kehtetuks.

## **§ 70. Jälitustegevuse seaduse muutmine**

Jälitustegevuse seaduses (RT I 1994, 16, 290; 2005, 39, 307) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 9 lõike 1 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 6) seadusest tulenev vajadus teostada julgeolekukontrolli»;

2)paragrahvi 9 lõike 1 punkt 6<sup>1</sup>tunnistatakse kehtetuks;

3)paragrahvi 16<sup>1</sup>lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (4) Riigisaladust või salastatud välisteavet sisaldavad jälitustoimikud säilitatakse ja hävitatakse vastavalt riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadusele.»;

4)paragrahvi 17 lõike 2 punktis 3 asendatakse sõna «riigisaladusi» sõnadega «riigisaladust, salastatud välisteavet».

## **§ 71. Kaitseväeteenistuse seaduse muutmine**

Kaitseväeteenistuse seaduses (RT I 2000, 28, 167; 2006, 63, 468) tehakse järgmised muudatused:

1)seaduses asendatakse läbivalt sõnad «riigisaladuse kaitse komisjon» sõnadega «Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjon» vastavas käändes;

2)paragrahvi 97<sup>1</sup>lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Kaitseväe juhataja kandidaat peab enne kaitseväe juhatajaks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, välja arvatud juhul, kui ta omab kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsuks või kui ta on kandidaadiks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.»;

3)paragrahvi 97<sup>1</sup>lõikes 3 asendatakse sõnad «jälitustegevuse seaduses (RT I 1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663; 1999, 16, 271; 31, 425; 95, 845; 2000, 35, 222; 40, 251; 102, 671; 2001, 3, 9; 7, 17)» sõnadega «julgeolekuasutuste seaduses»;

4)paragrahvi 97<sup>1</sup>lõikest 4 jäetakse välja sõnad ««täiestisalajase» tasemega»;

5)paragrahvi 97<sup>1</sup>lõikes 5 lisatakse sõna «need» järele sõnad «kooskogutud andmetega», jäetakse välja sõnad «kaitseministrile, kes edastab kogutud andmed» ja sõnad «nende saamisest» asendatakse sõnadega «julgeolekukontrolli tulemuste kinnitamisest»;

6)paragrahvi 97<sup>1</sup>lõikes 6 asendatakse sõnad «riigisaladuse seaduse (RT I 1999, 16, 271; 82, 752; 2001, 7, 17; 93, 565; 100, 643; 2002, 53, 336; 57, 354; 63, 387) § 30 lõike 2<sup>1</sup>» sõnadega «riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõike 4»;

7)paragrahvi 97<sup>1</sup>täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

« (7) Julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetele tuginedes võib kandidaadi ametisse nimetada üheksa kuu jooksul alates ajast, kui julgeolekukontrolli teostanud asutus julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe pädevale asutusele või põhiseaduslikule institutsioonile edastas. Nimetatud tähtajast hiljem võib kandidaadi ametisse nimetada pärast uue julgeolekukontrolli läbimist.»;

8)paragrahvi 97<sup>2</sup>tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«Kaitseväe ülemjuhatajaks või kaitseväe juhataja kohusetäitjaks võib nimetada vaid isiku, kes omab kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsuks või kes on kaitseväe ülemjuhatajaks või

kaitseväge juhataja kohusetäitjaks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.»;

9)seadust täiendatakse §-ga 97<sup>3</sup>järgmises sõnastuses:

**«§ 97<sup>3</sup>.Kaitseväge juhataja (kaitseväge ülemjuhataja) juurdepääs riigisaladusele ja salastatud välisteabele**

(1) Kaitseväge juhatajal (kaitseväge ülemjuhatajal) on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele ja salastatud välisteabele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.

(2) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka kaitseväge juhataja (kaitseväge ülemjuhataja) suhtes.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud julgeolekukontrolli läbimiseks täidab kaitseväge juhataja (kaitseväge ülemjuhataja) riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubab julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need kaitseministrile.

(4) Kaitseminister määrab kaitseväge juhataja (kaitseväge ülemjuhataja) suhtes julgeolekukontrolli teostava julgeolekuasutuse ja edastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumendid julgeolekuasutusele.

(5) Julgeolekuasutus esitab julgeolekukontrolli käigus kogutud andmed kolme kuu jooksul kaitsevägejuhataja puhul ning ühe kuu jooksul kaitseväge ülemjuhataja puhul arvates käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud teabekandjate saamisest kaitseministrile otsustamiseks, kas kaitseväge juhataja või kaitseväge ülemjuhataja on julgeolekukontrolli läbinud. Salastatud välisteabe juurdepääsustifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.»;

10)paragrahvi 107<sup>1</sup>lõike 1 punktis 2 lisatakse sõna «riigisaladuse» järelesõnad «, salastatud välisteabe»;

11)paragrahvi 118 lõikes 4 lisatakse sõna «riigisaladust» järele sõnad «või salastatud välisteavet»;

12)paragrahvi 180 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (2) Riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra sätestab riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus.»

**§ 72. Karistusregistri seaduse muutmine**

Karistusregistri seaduses (RT I 1997, 87, 1467; 2006, 29, 224) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 3<sup>1</sup>lõikes 2 lisatakse sõna «läbiviimisel» järele sõnad«ja käesoleva seaduse § 22 lõike 1 punktis 2<sup>2</sup>nimetatud asjaolude kontrollimisel»;

2)paragrahvi 17 lõike 1 punkti 10 lõppu lisatakse sõnad «või julgeolekukontrolli teostamiseks»;

3)paragrahvi 22 lõiget 1 täiendatakse punktiga 2<sup>2</sup>järgmises sõnastuses:

« 2<sup>2</sup>) julgeolekuasutusel, Kaitsejõudude Peastaabil ja Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonil riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 32 lõike 1 punktis 8 ning lõike 2 punktides 5 ja 8 nimetatud asjaolude kontrollimiseks.»;

4)paragrahvi 22 lõike 2 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 1) käesoleva seaduse § 17 lõikes 2 nimetatud andmed, kui taotlejaks on käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1, 2, 2<sup>1</sup>ja 2<sup>2</sup>nimetatud isik või asutus;».

**§ 73. Karistusseadustiku muutmine**

Karistusseadustikus (RT I 2001, 61, 364; 2007, 2, 7) tehakse järgmised muudatused:

1)seadust täiendatakse §-ga 52<sup>1</sup>järgmises sõnastuses:

## **«§ 52<sup>1</sup>. Riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmine**

Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse nõuete rikkumisega seotud väärteo eest võib kohus või kohtuväline menetleja kohaldada süüdlasele lisakaristusena riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmist kuni üheks aastaks.»;

2) paragrahvi 55 lõikes 1 asendatakse number «52» numbriga «52<sup>1</sup>»;

3) peatükki 3 täiendatakse 4. jaoga järgmises sõnastuses:

### **«4. jagu**

#### **Juriidilisele isikule süüteo eest kohaldatavad lisakaristused**

## **§ 55<sup>1</sup>. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmine**

Kohus või kohtuväline menetleja võib kohaldada juriidilisest isikust süüdlasele lisakaristusena riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmist käesoleva seadustiku §-s 52<sup>1</sup> sätestatud tingimustel.»;

4) paragrahvi 217 lõike 2 punktis 2 lisatakse sõna «riigisaladust» järele sõnad «, salastatud välisteavet»;

5) peatükki 15 täiendatakse 1. jaoga, muutes järgnevate jagude numeratsiooni, järgmises sõnastuses:

### **«1. jagu**

#### **Üldsätted**

## **§ 230<sup>1</sup>. Karistamine käesolevas peatükis sätestatud süüteo eest**

Kui käesolevas peatükis sätestatud süüteo objektiks oli riigisaladus või salastatud välisteave, ei vabane süüteo toime pannud isik vastutusest, kui pärast sellise süüteo toimepanemist teabe salastatus kustub, välja arvatud juhul, kui teabe salastamiseks puudus õiguslik alus.»;

6) paragrahvides 232 ja 234 asendatakse sõnad «riigisaladuseks tunnistatud teabe või Eestile välislepingu alusel edastatud välisriigi või rahvusvahelise organisatsiooni salastatud teabe» sõnadega «riigisaladuse või salastatud välisteabe»;

7) paragrahv 241 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

### **«§ 241. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe avalikustamine**

(1) Riigisaladuse või salastatud välisteabe saladuses hoidmiseks kohustatud isiku poolt riigisaladuse või salastatud välisteabe avalikustamise, ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu võimaldamise eest, kui puudub käesoleva seadustiku §-s 232 või 234 sätestatud süüteokoosseis, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.»;

8) paragrahv 242 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

### **«§ 242. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe avalikustamine ettevaatamatusest**

(1) Riigisaladuse või salastatud välisteabe saladuses hoidmiseks kohustatud isiku poolt riigisaladuse või salastatud välisteabe avalikustamise, ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu võimaldamise eest, kui tegu on toime pandud ettevaatamatusest, samuti riigisaladust või salastatud välisteavet sisaldava teabekandja kaotamise eest, kui:

1) sellega on tekitatud oluline kahju Eesti Vabariigi, välisriigi, rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni julgeolekule või

2) süüteo objektiks oli salajase või täiesti salajase taseme riigisaladus või salastatud välisteave, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.»;

9) seadust täiendatakse §-ga 316<sup>2</sup> järgmises sõnastuses:

**«§ 316<sup>2</sup>. Teabe õigusliku aluseta salastamine ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe vael õiguslikul alusel, vale salastamistaseme ja -tähtajaga salastamine**

(1) Teabe õigusliku aluseta salastamise või riigisaladuse või salastatud välisteabe vael õiguslikul alusel, vale salastamistaseme või -tähtajaga salastamise eest eesmärgiga takistada kuriteona karistatava teo olemasolu või selle puudumise või muude tõendamiseseme asjaolude tuvastamist –

karistatakse rahalise karistuse või ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahalise karistusega.

(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo toime pannud isik ei vabane vastutusest, kui pärast sellise kuriteo toimepanemist teabe salastatus kustub või kui riigisaladuse või salastatud välisteabe salastamise õiguslikku alust, salastamistaset või -tähtaega muudetakse.»

**§ 74. Kohtute seaduse muutmine**

Kohtute seaduses (RT I 2002, 64, 390; 2006, 61, 456) tehakse järgmised muudatused:

1) seadust täiendatakse §-ga 8<sup>1</sup> järgmises sõnastuses:

**«§ 8<sup>1</sup>. Kohtuniku juurdepääs riigisaladusele ja salastatud välisteabele**

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele ja salastatud välisteabele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.

(2) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka kohtuniku suhtes.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud julgeolekukontrolli läbimiseks täidab kohtunik riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubatakse julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need Riigikohtu üldkogule.

(4) Riigikohtu üldkogu määrab kohtuniku suhtes julgeolekukontrolli teostava asutuse, kellele ta edastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumendid.

(5) Julgeolekukontrolli asutus esitab kohtuniku suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud andmed kolme kuu jooksul arvates käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumentide saamisest Riigikohtu üldkogule otsustamiseks, kas kohtunik on läbinud julgeolekukontrolli. Salastatud välisteabe juurdepääsustifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.»;

2) paragrahvi 54 lõiked 2 ja 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt ning paragrahvi täiendatakse lõigetega 4–7 järgmises sõnastuses:

« (2) Kohtnikuks kandideerija peab enne kohtnikuks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, välja arvatud juhul, kui ta omab kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsuks või kui ta on kandidaadiks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.

(3) Julgeolekukontrolli läbimiseks täidab kohtnikuks kandideerija riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubab julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need kohtunikueksamikomisjoni kaudu Kaitsepolitseiametile.

(4) Kohtnikuks kandideerija julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitseiamet julgeolekuasutuste seaduses ettenähtud korras.

(5) Julgeolekukontrolli tulemusena kogutud andmed ja arvamus edastab Kaitsepolitseiamet kohtunikueksamikomisjonile kolme kuu jooksul arvates käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumentide saamisest.

(6) Julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetele tuginedes võib kohtnikuks kandideerija ametisse nimetada üheksa kuu jooksul alates ajast, kui Kaitsepolitseiamet julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe

kohtunikeksamikomisjonile edastas. Nimetatud tähtajast hiljem võib kohtunikuks kandideerija ametisse nimetada pärast uue julgeolekukontrolli läbimist.

(7) Kohtunikeksamikomisjon edastab oma otsuse ja käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 5 nimetatud dokumendid Riigikohtu üldkogule ning teeb otsuse teatavaks eksamineeritule.»;

3)paragrahvi 54<sup>1</sup>lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Riigikohtu esimehe kandidaat peab enne Riigikohtu esimeheks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, välja arvatud juhul, kui ta omab kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsuks või kui ta on kandidaadiks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.»;

4)paragrahvi 54<sup>1</sup>lõikes 3 asendatakse sõnad «jälitustegevuse seaduses (RT I 1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663; 1999, 16, 271; 31, 425; 95, 845; 2000, 35, 222; 40, 251; 102, 671; 2001, 3, 9; 7, 17; 58, 353; 2002, 56, 350; 61, 375)» sõnadega «julgeolekuasutuste seaduses»;

5)paragrahvi 54<sup>1</sup>lõikest 4 jäetakse välja sõnad ««täiestisalajase» tasemega»;

6)paragrahvi 54<sup>1</sup>lõikes 6 asendatakse sõnad «riigisaladuse kaitse komisjoni» sõnadega «Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni» ja sõnad «seaduse § 30 lõike 2<sup>1</sup>» sõnadega «ja salastatud välisteabe seaduse § 33lõike 4»;

7)paragrahvi 54<sup>1</sup>täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

« (7) Julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetele tuginedes võib Riigikohtu esimehe kandidaadi ametisse nimetada üheksa kuu jooksul alates ajast, kui julgeolekukontrolli teostanud asutus julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe Vabariigi Presidendile edastas. Nimetatud tähtajast hiljem võib Riigikohtu esimehe kandidaadi ametisse nimetada pärast uue julgeolekukontrolli läbimist.»

## **§ 75. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine**

Kriminaalmenetluse seadustikus (RT I 2003, 27, 166; 2007, 2, 7) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 12 lõike 1 punktis 1 lisatakse sõna «ärisaladuse» järele sõnad «või salastatud välisteabe»;

2)paragrahvi 73 pealkirjas lisatakse sõna «Riigisaladuse» järele sõnad «ja salastatud välisteabe»;

3)paragrahvi 73 lõikes 1 asendatakse sõnad «seadust (RT I 1999, 16, 271; 82, 752; 2001, 7, 17; 93, 565; 100, 643; 2002, 53, 336; 57, 354; 63, 387; 2003, 13, 67)» sõnadega «ja salastatud välisteabe seadust»;

4)paragrahvi 73 lõigetes 2 ja 3 lisatakse läbivalt sõna «riigisaladus» järele sõnad «või salastatud välisteabe» vastavas käändes;

5)paragrahvi 121 lõike 2 punktis 3 asendatakse sõna «riigisaladusi» sõnadega «riigisaladust või salastatud välisteavet»;

6)paragrahvi 224 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (7) Kaitsja taotlusel esitatakse talle riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses sätestatud korras tutvumiseks kriminaalasjas tõendina kasutatav riigisaladust või salastatud välisteavet sisaldav teabekandja, mida ei lisata kriminaaltoimikusse. Riigisaladust või salastatud välisteavet sisaldava teabekandja tutvustamise kohta tehakse märke kriminaaltoimikusse.»

## **§ 76. Maksukorralduse seaduse muutmine**

Maksukorralduse seaduse (RT I 2002, 26, 150; 2006, 43, 325) § 64 lõike 1 punktis 7 asendatakse sõna «riigisaladust» sõnadega «riigisaladuse või salastatud välisteabe hoidmise kohustust».

## **§ 77. Rahuaaja riigikaitse seaduse muutmine**

Rahuaaja riigikaitse seaduse (RT I 2002, 57, 354; 2006, 50, 374) § 10 lõiget 2 täiendatakse punktiga 14 järgmises sõnastuses:

« 14) korraldab ja kontrollib salastatud välisteabe kaitset riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses sätestatud korras.»

## **§ 78. Riigieelarve seaduse muutmine**

Riigieelarve seaduse (RT I 1999, 55, 584; 2004, 22, 148) § 4 lõikes 6 asendatakse sõna «riigisaladusega» sõnadega «riigisaladuse või salastatud välisteabega».

## **§ 79. Riigikaitseliste sundkoormiste seaduse muutmine**

Riigikaitseliste sundkoormiste seaduse (RT I 1995, 25, 352; 2005, 39, 308) §-s 5 lisatakse sõna «ärisaladuse» järele sõnad «ja salastatud välisteabe».

## **§ 80. Riigikogu kodukorra seaduse muutmine**

Riigikogu kodukorra seaduses (RT I 2003, 24, 148; 2006, 12, 80) lisatakse § 146 lõikes 9 sõna «riigisaladusega» järele sõnad «või salastatud välisteabega».

## **§ 81. Riigikogu töökorra seaduse muutmine**

Riigikogu töökorra seaduse (RT 1992, 46, 582; RT I 2003, 4, 22) § 14<sup>1</sup> muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

**«§ 14<sup>1</sup>. Riigikogu liikmel on riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õigus oma kohustuste täitmiseks.**

Peaministri või asjaomase ministri põhjendatud otsusel võib keelata Riigikogu liikmele juurdepääsu andmise konkreetsele salastatud välisteabele või riigisaladusele, kui:

- 1) riigisaladus puudutab julgeolekualase teabe allikat;
- 2) riigisaladus puudutab julgeolekuasutuse tegevuse meetodit, kui selle kasutamine pole veel lõppenud;
- 3) riigisaladus puudutab julgeolekuasutuse poolt teabe kogumist julgeolekuasutuste seaduse §-s 25 või 26 sätestatud viisil, kui see pole veel lõppenud, või
- 4) riigisaladuse avaldamine seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1 punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise.

Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, otsustab Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon, kas Riigikogu liige on julgeolekukontrolli läbinud. Salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.»

## **§ 82. Riigikontrolli seaduse muutmine**

Riigikontrolli seaduses (RT I 2002, 21, 117; 2006, 48, 357) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 18 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Riigikontrolöri kandidaat peab enne riigikontrolöriks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, välja arvatud juhul, kui ta omab kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsuks või kui ta on kandidaadiks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.»;

2) paragrahvi 18 lõikes 3 asendatakse sõnad «jälitustegevuse seaduses (RT I 1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663; 1999, 16, 271; 31, 425; 95, 845; 2000, 35, 222; 40, 251; 102, 671; 2001, 3, 9; 7, 17; 58, 353)» sõnadega «julgeolekuasutuste seaduses»;

3) paragrahvi 18 lõikest 4 jäetakse välja sõnad ««täiesti salajase» tasemega»;

4) paragrahvi 18 lõikes 6 asendatakse sõnad «Riigisaladuse kaitse komisjoni» sõnadega «Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni» ja sõnad «seaduse (RT I 1999, 16, 271; 82, 752; 2001, 7, 17; 93, 565; 100, 643; 2002, 53, 336; 57, 354; 63, 387) § 30 lõike 2<sup>1</sup>» sõnadega «ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõike 4»;

5) paragrahvi 18 täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

« (7) Julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetele tuginedes võib riigikontrolöri kandidaadi ametisse nimetada üheksa kuu jooksul alates ajast, kui julgeolekukontrolli teostanud asutus julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe Vabariigi Presidendile edastas. Nimetatud tähtajast hiljem võib riigikontrolöri kandidaadi ametisse nimetada pärast uue julgeolekukontrolli läbimist.»;

6) seadust täiendatakse §-ga 25<sup>1</sup> järgmises sõnastuses:

**«§ 25<sup>1</sup>. Riigikontrolöri juurdepääs riigisaladusele ja salastatud välisteabele**

(1) Riigikontrolöril on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele ja salastatud välisteabele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.

(2) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka riigikontrolöri suhtes.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud julgeolekukontrolli läbimiseks täidab riigikontrolör riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubatakse julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile.

(4) Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon määrab riigikontrolöri suhtes julgeolekukontrolli teostava asutuse, kellele ta edastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumendid.

(5) Julgeolekukontrolli asutus esitab riigikontrolöri suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud andmed kolme kuu jooksul arvates käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud teabekandjate saamisest Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile otsustamiseks, kas riigikontrolör on julgeolekukontrolli läbinud. Salastatud välisteabe juurdepääsustifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.»;

7)paragrahvi 43 lõikes 1 asendatakse sõnad «riigisaladuse seaduse (RT I 1999, 16, 271; 82, 752; 2001, 7, 17; 93, 565; 100, 643) või muude seadustega salajaseks tunnistatud teabega» sõnadega «juurdepääsupiiranguga teabega»;

8)paragrahvi 43 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (7) Riigisaladust või salastatud välisteavet sisaldavate teabekandjatega tutvumise õigus on vastava taseme riigisaladusele või salastatud välisteabele juurdepääsu õigust omavatel Riigikontrolli ametnikel vastavalt riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadusele.»;

9)paragrahvi 47 lõikes 2 lisatakse sõna «pangasaladust» järele sõnad«, salastatud välisteavet»;

10)paragrahvi 51 lõikes 1 lisatakse sõna «pangasaladuse» järele sõnad «või salastatud välisteabe»;

11)paragrahvi 52 lõikes 4 lisatakse sõna «riigisaladuse» järele sõnad «või salastatud välisteabe».

### **§ 83. Riigisaladuse seaduse kehtetuks tunnistamine**

Riigisaladuse seadus (RT I 1999, 16, 271; 2006, 50, 374) tunnistatakse kehtetuks.

### **§ 84. Riigivaraseaduse muutmine**

Riigivaraseaduse (RT I 1995, 22, 327; 2005, 39, 308) § 3 lõikes 1<sup>1</sup> lisatakse sõna «riigisaladuse» järele sõnad «või salastatud välisteabe».

### **§ 85. Strateegilise kauba seaduse muutmine**

Strateegilise kauba seaduses (RT I 2004, 2, 7; 2006, 50, 376) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 9 lõikes 2 asendatakse sõnad «seaduse (RT I 1999, 16, 271; 82, 752; 2001, 7, 17; 93, 565; 100, 643; 2002, 53, 336; 57, 354; 63, 387; 2003, 13, 67; 23, 147; 2004, 2, 7; 43, 300)» sõnadega «ja salastatud välisteabe seaduse»;

2)paragrahvi 10 lõikes 2 lisatakse sõna «riigisaladuse» järele sõnad«ja salastatud välisteabe».

### **§ 86. Sõjaaja riigikaitse seaduse muutmine**

Sõjaaja riigikaitse seaduse (RT I 1994, 69, 1194; 2003, 13, 69) § 12 lõige 1<sup>1</sup> tunnistatakse kehtetuks.

### **§ 87. Tolliseaduse muutmine**

Tolliseaduse (RT I 2004, 28, 188; 2004, 35, 237) § 58 lõikes 2 asendatakse sõnad «seaduse (RT I 1999, 16, 271; 82, 752; 2001, 7, 17; 93, 565; 100, 643; 2002, 53, 336; 57, 354; 63, 387; 2003, 13, 67; 23, 147; 2004, 2, 7)» sõnadega «ja salastatud välisteabe seaduse».

### **§ 88. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine**

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus (RT I 2005, 26, 197; 2006, 61, 457) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 38 lõike 1 punktis 1 lisatakse sõna «riigisaladuse» järele sõnad «või salastatud välisteabe»;

2)paragrahvi 257 lõikes 3 asendatakse sõnad «seadust (RT I 1999, 16, 271; 82, 752; 2001, 7, 17; 93, 565; 100, 643; 2002, 53, 336; 57, 354; 63, 387; 2003, 13, 67; 23, 147; 2004, 2, 7; 43, 300; 46, 329; 54, 387)» sõnadega «ja salastatud välisteabe seadust»;



3)paragrahvi 259 lõikes 4 lisatakse läbivalt sõna «riigisaladus» järele sõnad «või salastatud välisteave» vastavas käändes;

4)paragrahvi 275 lõikes 1 lisatakse sõna «ärisaladusena» järele sõnad«või salastatud välisteabena».

## **§ 89. Tunnistajakaitse seaduse muutmine**

Tunnistajakaitse seaduse (RT I 2005, 39, 307; 2006, 31, 233) § 12 lõiget 3 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

« 4) kas sellega ei kaasne olulist ohtu riigisaladuse või salastatud välisteabe kaitsele.»

## **§ 90. Vabariigi Valitsuse seaduse muutmine**

Vabariigi Valitsuse seaduse (RT I 1995, 94, 1628; 2006, 14, 111) § 3<sup>1</sup> muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

### **«§ 3<sup>1</sup>. Vabariigi Valitsuse liikme juurdepääs riigisaladusele ja salastatud välisteabele**

(1) Vabariigi Valitsuse liikmel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele ja salastatud välisteabele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.

(2) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka Vabariigi Valitsuse liikme suhtes.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud julgeolekukontrolli läbimiseks täidab Vabariigi Valitsuse liige riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubab julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile.

(4) Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon määrab Vabariigi Valitsuse liikme suhtes julgeolekukontrolli teostava julgeolekukontrolli asutuse, kellele ta edastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumendid. Ministri suhtes julgeolekukontrolli teostavaks asutuseks ei tohi määrata asutust, mis asub selle ministri juhitava ministeeriumi valitsemisalas.

(5) Julgeolekukontrolli asutus esitab Vabariigi Valitsuse liikme suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud andmed kolme kuu jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumentide saamisest, Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile otsustamiseks, kas Vabariigi Valitsuse liige on julgeolekukontrolli läbinud. Salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.»

## **§ 91. Välisteenistuse seaduse muutmine**

Välisteenistuse seaduse (RT I 2006, 26, 193; 2006, 49, 370) § 58 tunnistatakse kehtetuks.

## **§ 92. Väärteomenetluse seadustiku muutmine**

Väärteomenetluse seadustikus (RT I 2002, 50, 313; 2006, 48, 360) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 55 lõike 3 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 2) on vaja otsustada konfiskeerimine, aresti kohaldamine või lisakaristusena sõiduki juhtimise õiguse äravõtmine või riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmine.»;

2)paragrahvi 73 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 1) otsuse rahatrahvi või rahatrahvi ja lisakaristusena sõiduki juhtimise õiguse äravõtmise või riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmise määramise kohta;»;

3)paragrahvi 74 lõike 1 punkt 11<sup>1</sup> muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 11<sup>1</sup>) menetlusalusele isikule lisakaristusena mõistetud sõiduki juhtimise õiguse äravõtmise või riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmise tähtaeg;»;

4)paragrahvi 74 lõike 1 punkt 19 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 19) teave sellest, et otsus lisakaristusena mõistetud sõiduki juhtimise õiguse äravõtmise või riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmise osas pööratakse täitmisele, kui päevast, mil kohtuvälise menetleja otsus on menetlusosalistele kohtuvälise menetleja juures tutvumiseks kättesaadav ja menetlusosalised võivad saada lahendi koopia, on möödunud 15 päeva ja menetluslaine isik või tema kaitsja ei ole otsuse peale kaebust esitanud.»

### § 93. Õiguskantsleri seaduse muutmine

Õiguskantsleri seaduses (RT I 1999, 29, 406; 2006, 55, 405) tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 6<sup>1</sup> lõike 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Õiguskantsleri kandidaat peab enne õiguskantsleriks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, välja arvatud juhul, kui ta omab kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsuks või kui ta on kandidaadiks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.»;

2)paragrahvi 6<sup>1</sup> lõikes 3 asendatakse sõnad «jälitustegevuse seaduses (RT I 1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663; 1999, 16, 271; 31, 425; 95, 845; 2000, 35, 222; 40, 251; 102, 671; 2001, 3, 9; 7, 17)» sõnadega «julgeolekuasutuste seaduses»;

3)paragrahvi 6<sup>1</sup> lõikest 4 jäetakse välja sõnad ««täiestisalajase» tasemega»;

4)paragrahvi 6<sup>1</sup> lõikes 6 asendatakse sõnad «riigisaladuse kaitse komisjoni» sõnadega «Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni» ja sõnad «seaduse (RT I 1999, 16, 271; 82, 752; 2001, 7, 17; 93, 565; 100, 643; 2002, 53, 336; 57, 354; 63, 387) § 30 lõike 2<sup>1</sup>» sõnadega «ja salastatud välisteabe seaduse § 33 lõike 4»;

5)paragrahvi 6<sup>1</sup> täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

« (7) Julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetele tuginedes võib õiguskantsleri kandidaadi ametisse nimetada üheksa kuu jooksul alates ajast, kui julgeolekukontrolli teostanud asutus julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe Vabariigi Presidendile edastas. Nimetatud tähtajast hiljem võib õiguskantsleri kandidaadi ametisse nimetada pärast uue julgeolekukontrolli läbimist.»;

6)seadust täiendatakse §-ga 11<sup>1</sup> järgmises sõnastuses:

#### «§ 11<sup>1</sup>. Õiguskantsleri juurdepääs riigisaladusele ja salastatud välisteabele

(1) Õiguskantsleril on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele ja salastatud välisteabele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.

(2) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka õiguskantsleri suhtes.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud julgeolekukontrolli läbimiseks täidab õiguskantsler riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubab julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile.

(4) Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon määrab õiguskantsleri suhtes julgeolekukontrolli teostava asutuse, kellele ta edastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumendid.

(5) Julgeolekukontrolli asutus esitab õiguskantsleri suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud andmed kolme kuu jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumentide saamisest, Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile otsustamiseks, kas õiguskantsler on julgeolekukontrolli läbinud. Salastatud välisteabe juurdepääsustifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.»;

7)paragrahvis 13 lisatakse sõna «riigisaladust» järele sõnad «, salastatud välisteavet»;

8)seadust täiendatakse §-dega 37<sup>1</sup> ja 37<sup>2</sup> järgmises sõnastuses:

#### «§ 37<sup>1</sup>. Õiguskantsleri asetäitja-nõuniku kandidaadi julgeolekukontroll

(1) Õiguskantsleri asetäitja-nõuniku kandidaat peab enne asetäitja-nõunikuks nimetamist läbima julgeolekukontrolli, välja arvatud juhul, kui ta omab kehtivat juurdepääsuluba täiesti salajase taseme

riigisaladusele juurdepääsuks või kui ta on kandidaadiks saamise ajal ametikohal, millel on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks kõigile riigisaladuse tasemetele.

(2) Õiguskantsleri asetäitja-nõuniku kandidaadi staatuse omandab isik, kellele õiguskantsler on teinud ametisse kandideerimise ettepaneku ja kes on andnud kirjaliku nõusoleku kandideerimiseks.

(3) Õiguskantsleri asetäitja-nõuniku kandidaadi julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitsei amet julgeolekuasutuste seaduses ettenähtud korras.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud julgeolekukontrolli läbimiseks täidab õiguskantsleri asetäitja-nõuniku kandidaat riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubab julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need Õiguskantsleri Kantselei kaudu Kaitsepolitseiametile.

(5) Kaitsepolitsei amet edastab julgeolekukontrolli tulemusena kogutud andmed Õiguskantsleri Kantseleile kolme kuu jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud dokumentide saamisest, lisades oma arvamuse õiguskantsleri asetäitja-nõuniku kandidaadi vastavuse kohta riigisaladusele juurdepääsu loa saamise tingimustele.

(6) Julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetele tuginedes võib õiguskantsleri asetäitja-nõuniku kandidaadi ametisse nimetada üheksa kuu jooksul alates ajast, kui julgeolekukontrolli teostanud asutus julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe Õiguskantsleri Kantseleile edastas. Nimetatud tähtajast hiljem võib õiguskantsleri asetäitja-nõuniku kandidaadi ametisse nimetada pärast uue julgeolekukontrolli läbimist.

### **§ 37<sup>2</sup>. Õiguskantsleri asetäitja-nõuniku juurdepääs riigisaladusele ja salastatud välisteabele**

(1) Õiguskantsleri asetäitja-nõunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele ja salastatud välisteabele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.

(2) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka õiguskantsleri asetäitja-nõuniku suhtes.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud julgeolekukontrolli läbimiseks täidab õiguskantsleri asetäitja-nõunik riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubab julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need Õiguskantsleri Kantselei kaudu Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile.

(4) Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon määrab õiguskantsleri asetäitja-nõuniku suhtes julgeolekukontrolli teostava asutuse, kellele ta edastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumendid.

(5) Julgeolekukontrolli asutus esitab õiguskantsleri asetäitja-nõuniku suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud andmed kolme kuu jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumentide saamisest, Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile otsustamiseks, kas õiguskantsleri asetäitja-nõunik on julgeolekukontrolli läbinud. Salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.»

### **§ 94. Seaduse jõustumine**

Käesolev seadus jõustub 2008. aasta 1. jaanuaril.

**Riigikogu aseesimees Maret MARIPUU**